



Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Dageraadstraat 22 (Kuurne, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2021H329
September 2021

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK



Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV.

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksopdracht	9
1.2.1	Doelstelling	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie vindplaatsen	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	12
1.3.5	Verstoringshistoriek	12
1.4	Assessmentrapport	13
1.4.1	Introductie tot het projectgebied	14
1.4.1.1	Ruimtelijke situering	14
1.4.1.2	Geplande werken	15
1.4.2	Fysisch geografische en geologische situatie	17
1.4.2.1	Landschappelijke situering	17
1.4.2.2	Tertiaire lithostratigrafie	21
1.4.2.3	Quartaire lithostratigrafie	22
1.4.2.4	Bodemvormingsprocessen	23
1.4.3	Historische en archeologische voorkennis	24
1.4.3.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	24
1.4.3.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	37
1.4.3.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	39
1.4.3.4	Huidige gebruik en verstoringen	43
1.5	Synthese	46
2	Bibliografie	48



FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	15
Figuur 5: Synthese geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	16
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	18
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	18
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 10: Hoogteverloop, NW-ZO (Bron: Geopunt).	20
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	21
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	22
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	23
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).....	24
Figuur 15:Recent archeologisch onderzoek binnen een straal van 1 km weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	36
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	39
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	40
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	40
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).	41
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	41
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).	42



Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	43
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	44
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	44
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	45
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).....	45



TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7



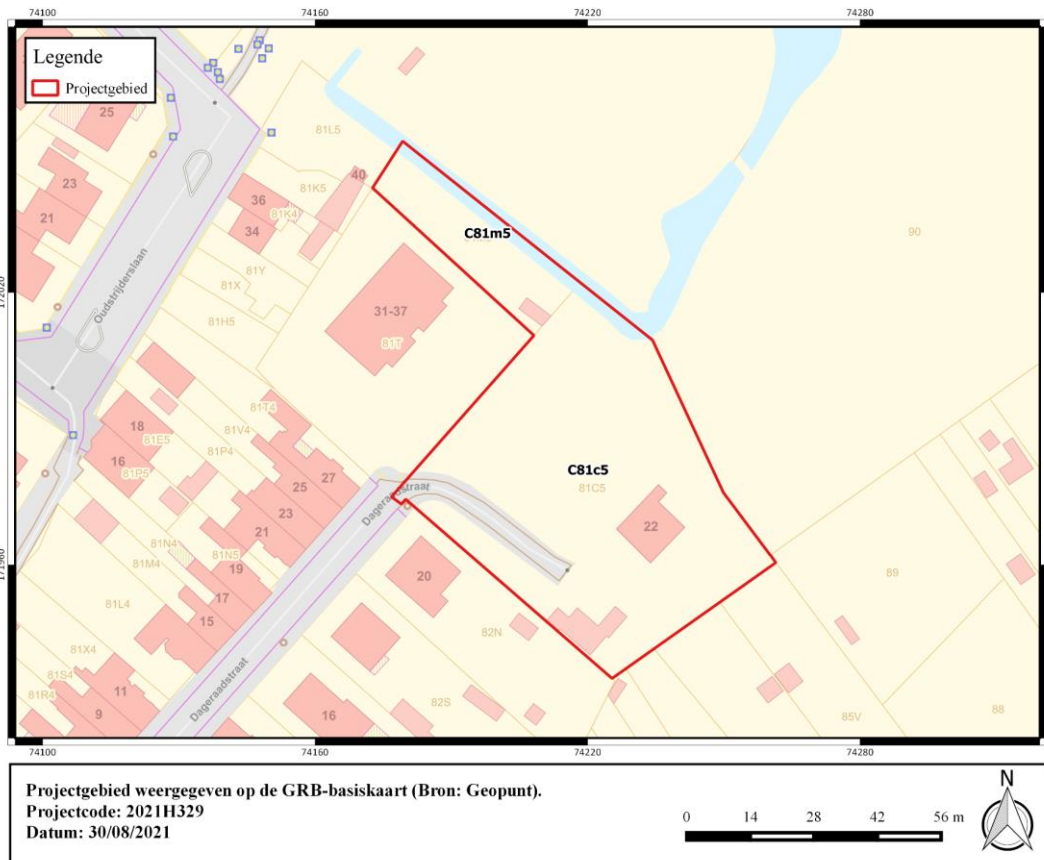
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

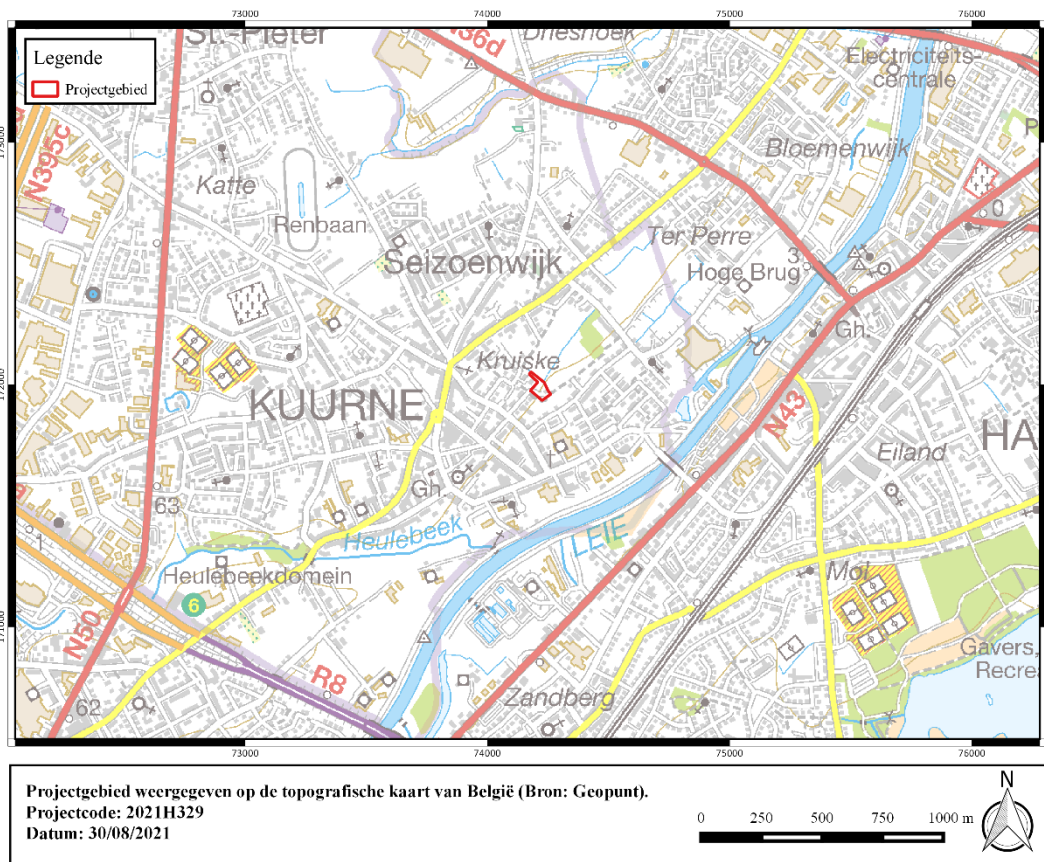
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Kuurne
	Deelgemeente	/
	Postcode	8520
	Adres	Dageraadstraat 22 8520 Kuurne
	Toponiem	Dageraadstraat 22
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 74093 Y _{min} = 171921 X _{max} = 74319 Y _{max} = 172078
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Kuurne, Afdeling 1, Sectie C, nr's: 81m5, 81c5 Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	





Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).



Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van de bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 4412 m², vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel onmogelijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning. Het plangebied is op heden bebouwd. Deze bebouwing dient eerst verwijderd te worden conform de sloopvoorwaarden opgenomen in het Programma van Maatregelen.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.



1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Kuurne Dageraadstraat 22 werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).



1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en de verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen

1.3.3 Historische context en bekende archeologie vindplaatsen

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek. De recente onderzoeken die voortvloeiden uit archeologienota's zijn geraadpleegd via loket.onroerend.erfgoed.be.



1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische bronnen, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen die zowel via Geopunt als via het Nationaal Geografisch Instituut (Cartesius) ter beschikking worden gesteld. Bijkomende cartografische bronnen zijn waar relevant bekomen via verder archiefonderzoek.

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstering van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971, ter beschikking gesteld via Geopunt.



1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

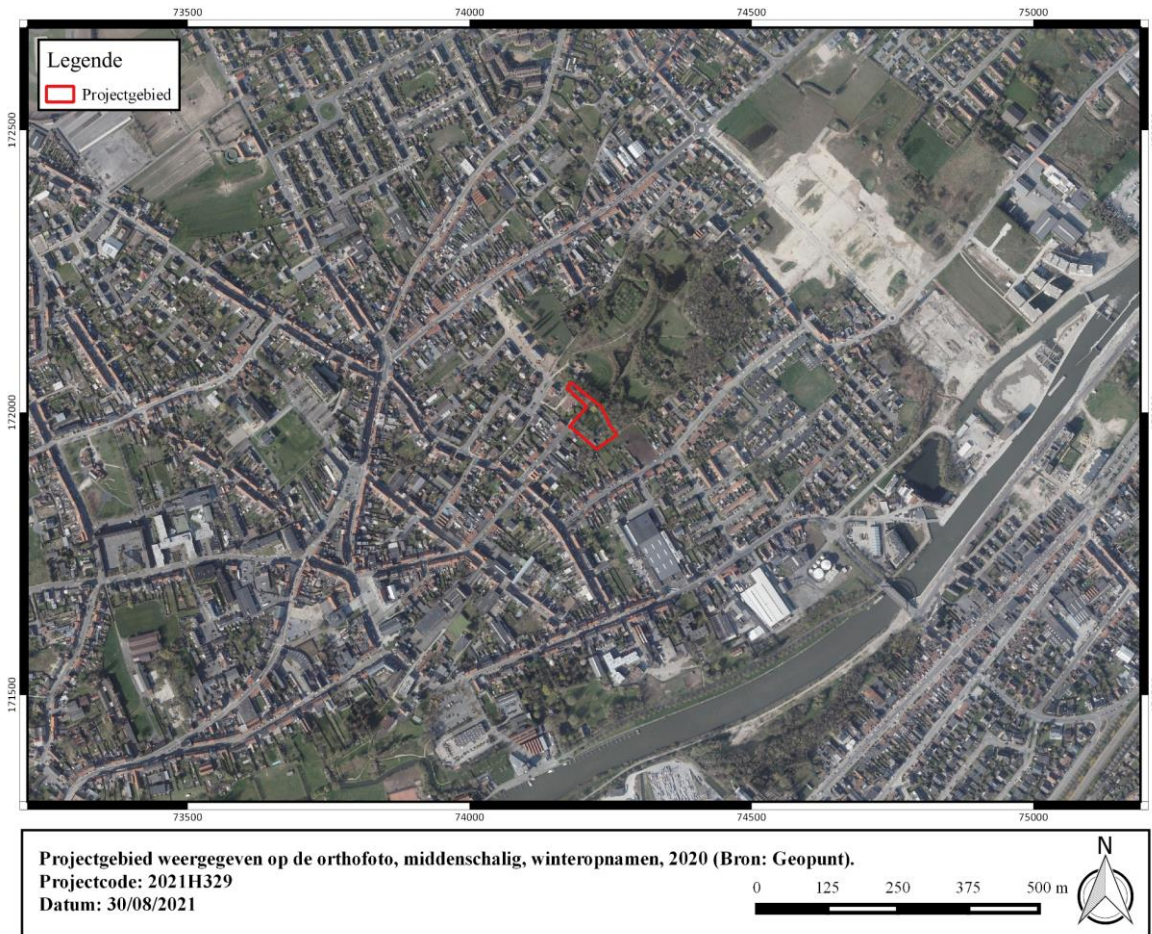


1.4.1 Introductie tot het projectgebied

1.4.1.1 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in Kuurne, in de provincie West-Vlaanderen. Kuurne is gelegen op de linkeroever van de Leie. In het noorden grenst de gemeente aan Lendeledede en Hulste, in het noordoosten aan Bavikhove en in het westen aan Heule. In het zuiden sluit Kuurne aan bij Kortrijk en in het zuidoosten vormt de Leie de grens met Harelbeke.

Het plangebied zelf sluit ten westen aan bij de Dageraadstraat. Ten oosten ligt een open parkgebied. De dorpskern van Kuurne situeert zich ruim 500 meter ten zuidwesten.



Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Geplande werken

1.4.1.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 4412 m². Op heden is ca. 210 m² van het terrein bebouwd. Deze bebouwing neemt de vorm aan van twee ééngesinswoningen. Ten oosten van het noordelijke gebouw situeert zich een zwembad met een oppervlakte van ca. 20 m². In het oostelijk terreindeel loopt de Waterloop Groene Long tot deels binnen de projectgrenzen.



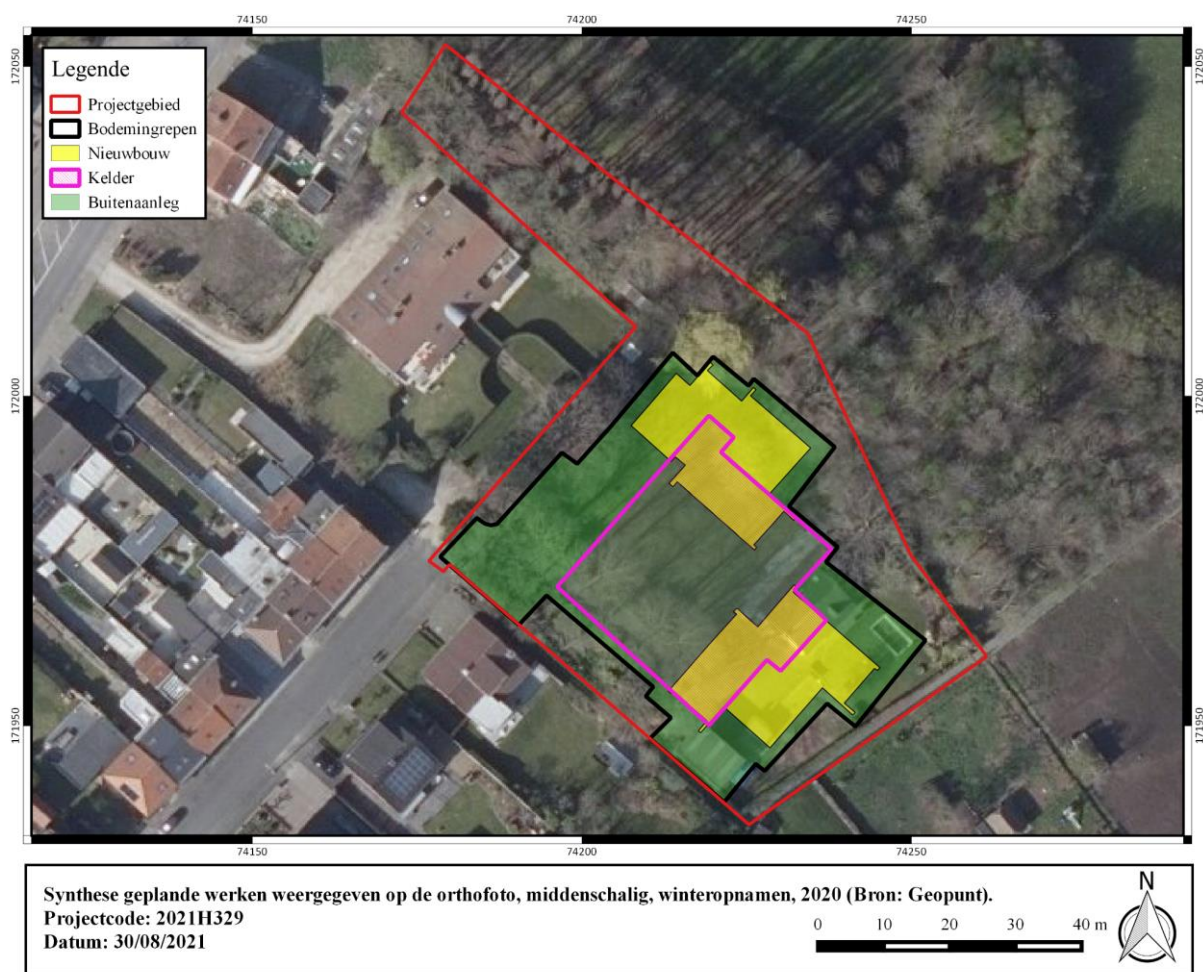
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.4.1.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant vooreerst de sloop van de bestaande infrastructuur, gevolgd door de realisatie van twee meergezinswoningen die plaats zullen bieden aan 16 wooneenheden. De meergezinswoningen fungeren als ruimtelijke overgang tussen het woongebied en de groene zone 'De Groene Long'. Er wordt een symbiose gecreëerd tussen park en wonen. De gecombineerde oppervlakte van de nieuwbouw bedraagt ca. 750 m². Rondom de nieuwe gebouwen wordt nieuwe verharding en groenzone gerealiseerd over een oppervlakte van ca. 1625 m². Voor deze buitenaanleg dient een bodemingreep gerekend te worden van ca. 50 cm-mv.

Onder het geheel wordt een ondergrondse parking gerealiseerd tot op een diepte van ca. 3,5 m-mv. Deze ondergrondse parkeergelegenheid zal een oppervlakte hebben van ca. 1010 m².

De gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 2383 m². Ter hoogte van het overig terreindeel worden geen bodemingrepen voorzien.



Figuur 5: Synthese geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.4.2 Fysisch geografische en geologische situatie

1.4.2.1 Landschappelijke situering

Het plangebied is gelegen in stedelijke gebieden en havengebieden.

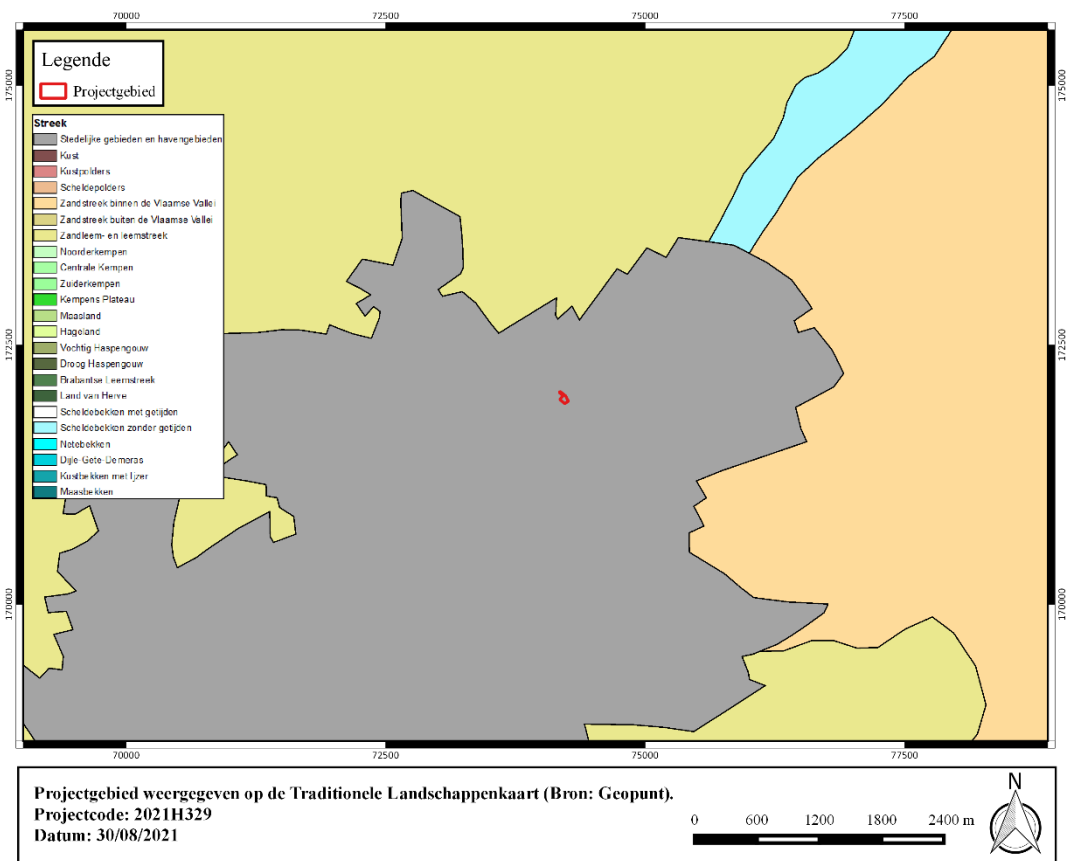
De vlakte van de Leie maakt deel uit van de Vlaamse Vallei die morfologisch gekenmerkt wordt door een relatief vlak reliëf. Tijdens de beginfase van het Peniglaciaal heeft de Leie een grote laterale uitbreiding gekend waardoor de volledige breedte van de vallei werd ingenomen. Aan dit sedimentatiepatroon komt een eind in het Tardiglaciaal dat wordt gekenmerkt door een beduidende klimaatsverbetering, op enkele koude fases na. Belangrijk is een hervatting van fluviaatiele activiteit met in een eerste fase een uitschuring van de huidige valleien. De rivieren nemen een meanderend patroon aan waarbij de Leie een underfit river wordt die in een bovenmaatse vallei vloeit. Het plangebied is gelegen op het Weichseliaan rivierterras langs de Leie, op de rand van de Holocene riviervallei.

Een aantal kilometer ten noorden van het plangebied situeert zich de Rug van Lendeledede, die een oostelijke uitloper is van de Centraal-West-Vlaamse heuvels. De afwatering in de omgeving van het plangebied gebeurt in essentie vanaf voornoemde rug richting de Leie. Ca. 650 meter ten zuidwesten van het plangebied loopt de Heulebeek uit in de Leie. Het plangebied is gelegen op een hoogteligging van 14.1 tot 15.4 + m TAW. Het terrein kent een dalend verloop naar het zuidoosten, richting de Holocene Leievallei. Vermoedelijk hebben binnen de projectgrenzen slechts in beperkte mate reliëfwijzigingen plaatsgevonden in het verleden. De huidige noordelijke woning lijkt wel te zijn ingeplant op een iets hoger gelegen platform.

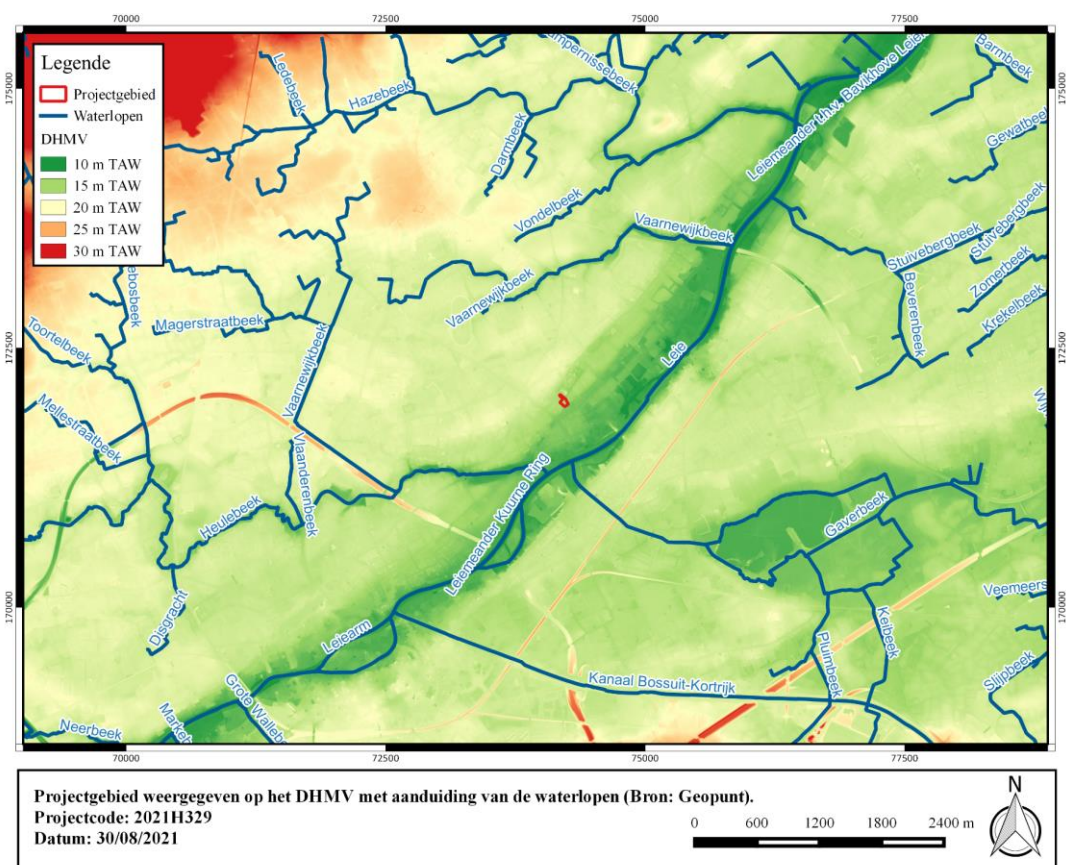
Hydrografisch is het plangebied gelegen in het Leiebekken (deelbekken: Grensleie).

De gunstige landschappelijke ligging van het plangebied, op de rand van de Leievallei moet een grote aantrekkingskracht uitgeoefend hebben op jager-verzamelaars.

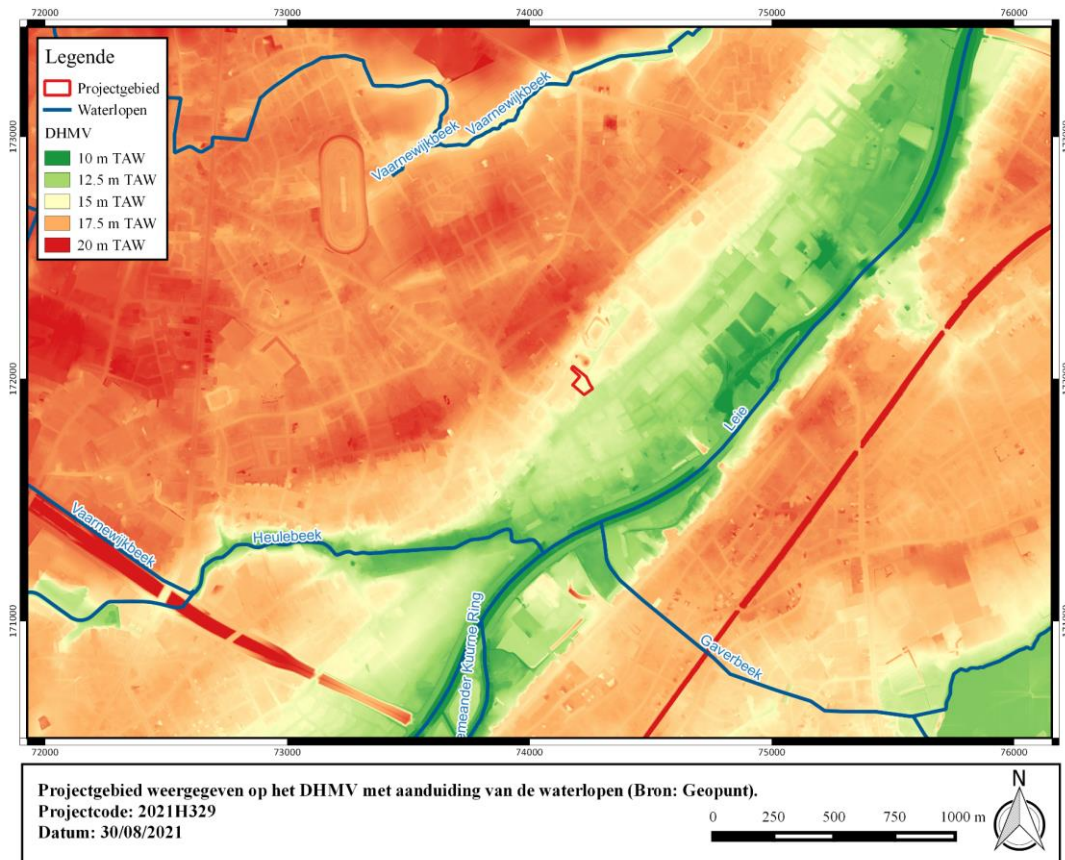




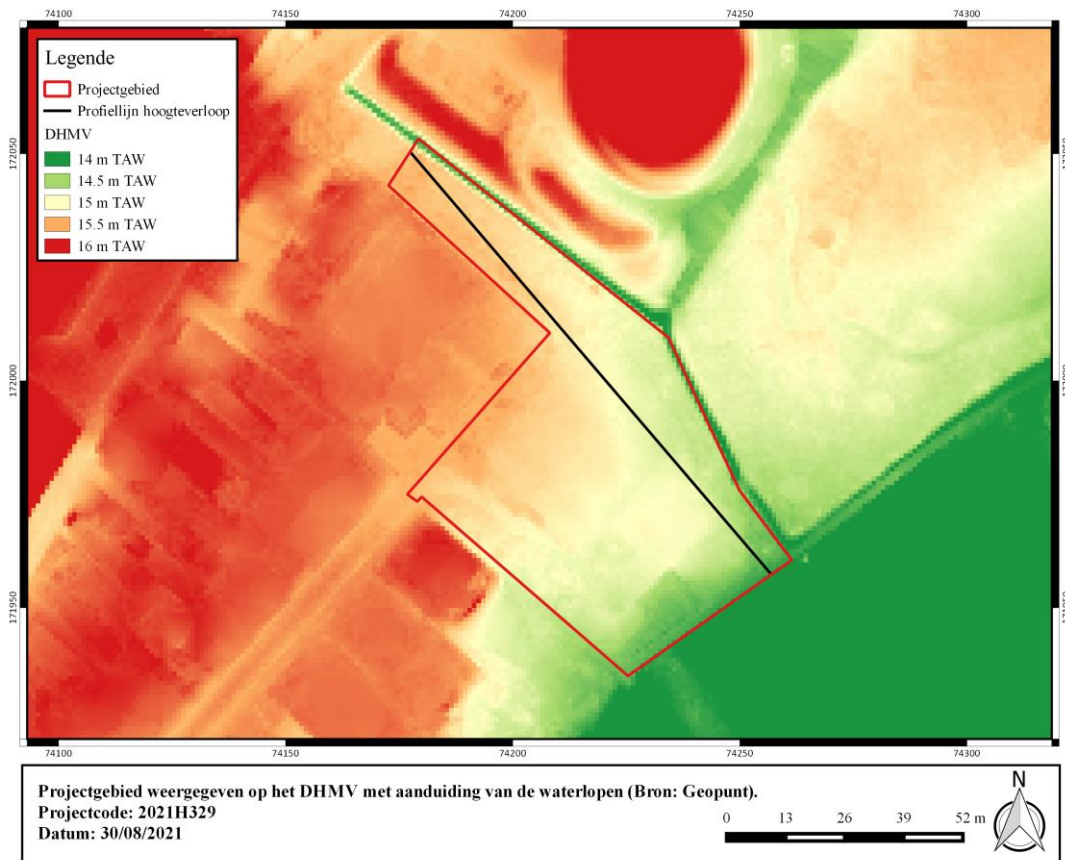
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).



Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

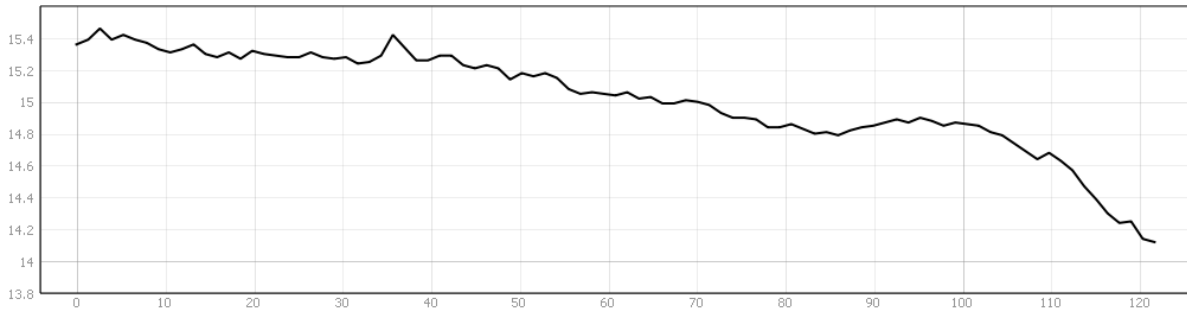


Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).



Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).



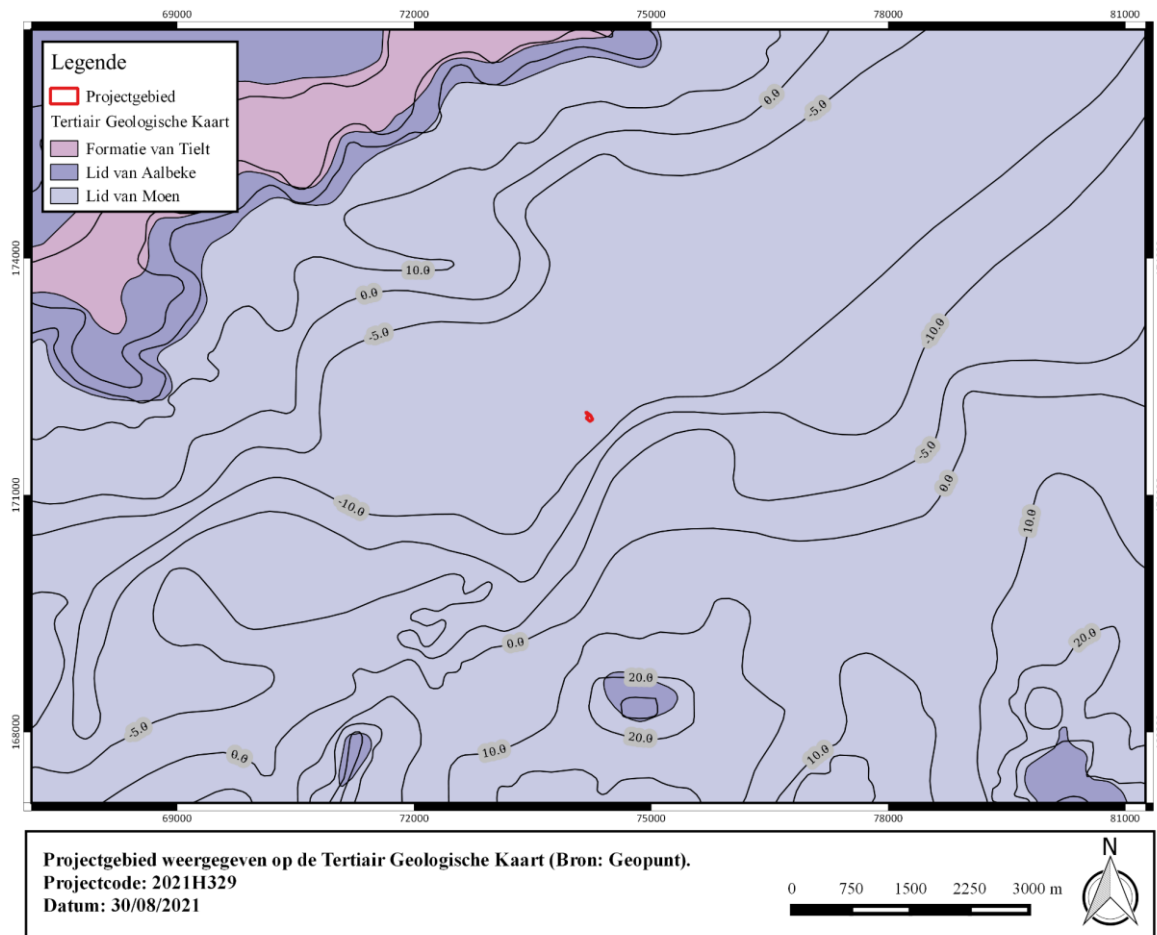


Figuur 10: Hoogteverloop, NW-ZO (Bron: Geopunt).

1.4.2.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Moen (Formatie van Kortrijk)**. Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

Het Lid van Moen is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting.



Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

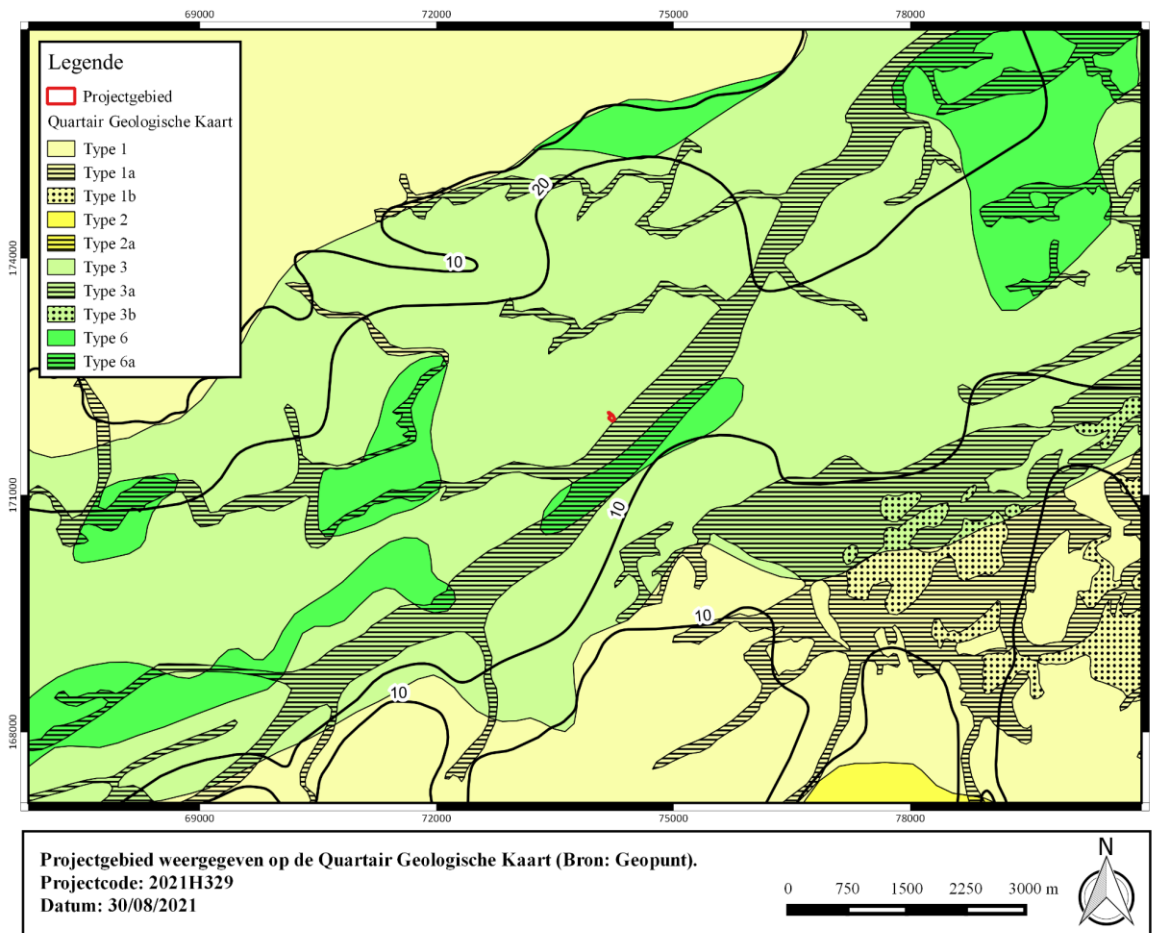


1.4.2.3 Quartaire lithostratigrafie

Het plangebied is gelegen op de overgang van Quartair **Type 3 en 3a**, binnen de brede paleovallei van de IJzer en op de rand van de Holocene Leievallei.

Het projectgebied is gelegen in het Quartair Type 3. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

Bij het subtype 3a bestaat de top uit een fluviatiele afzetting (organochemisch en primariën inclusief) van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal.



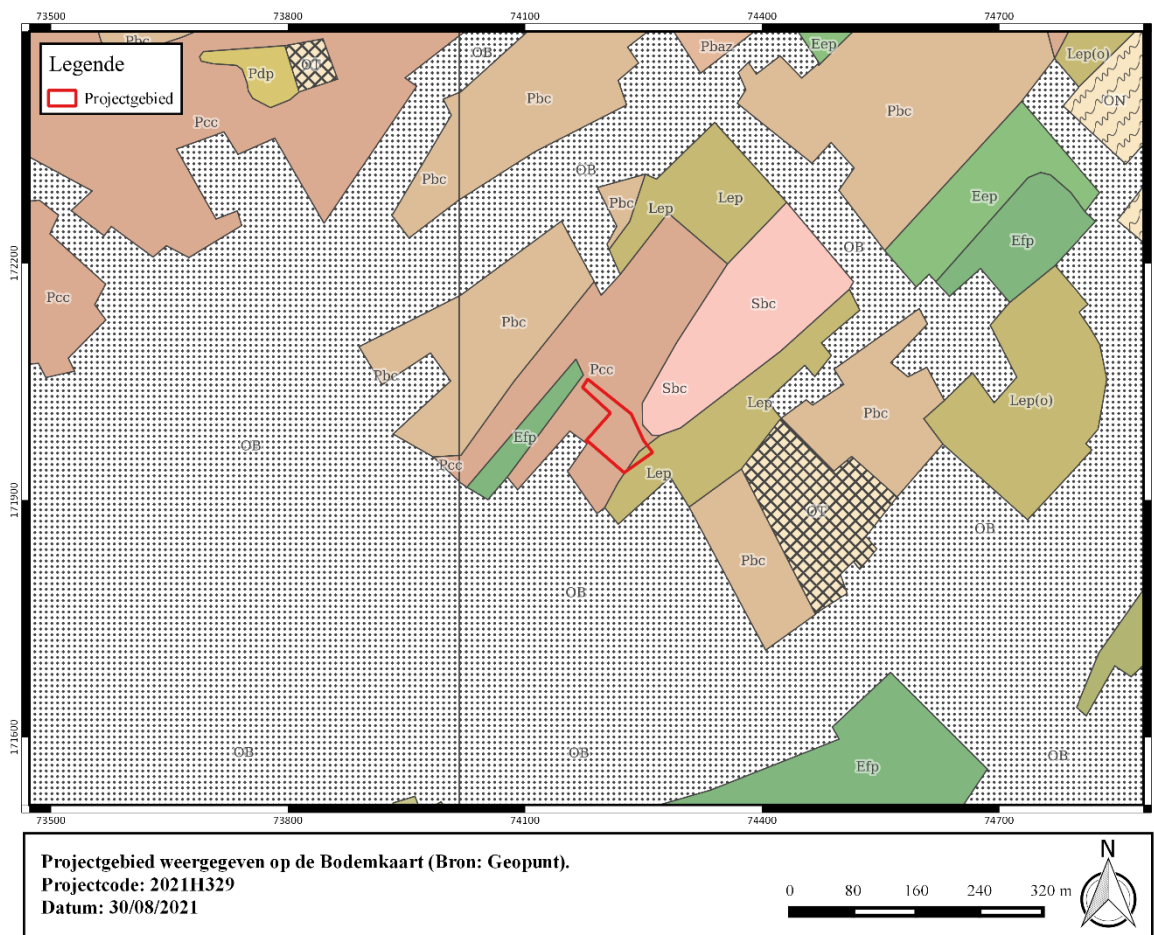
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2.4 Bodenvormingsprocessen

De bodemkaart geeft over het overgrote deel van het plangebied een matig droge zandleembodem weer. De vruchtbare zandleembodems op de rand van het alluvium van de Leie moeten zeer aantrekkelijk geweest zijn voor de eerste landbouwgemeenschappen.

Het bodemtype **Pcc** is een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze bodem heeft een 25-30 cm dikke grijsbruine bouwvoor en is goed humeus. Door in cultuurname is een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor vermengd tot een homogeen goed humeuze Ap waaronder een bruingele overgangshorizont voorkomt van 20-30 cm dik. De verbrokkelde textuur B situeert zich tussen 50 en 80 cm. Veel Pcc gronden zijn beïnvloed door de Tertiair onderliggende formaties welke op wisselende diepte een gevarieerd substraat vormen.

Het bodemtype **Lep** is een natte zandleembodem zonder profiel en is een hydromorfe alluviale bodem. Deze is veel te nat en soms kortstondig geïnundeerd in de winter. De kleur is grijs met talrijke roestvlekken en op dieper dan 80 cm wordt een blauwgrijs reductiemateriaal aangetroffen.



Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

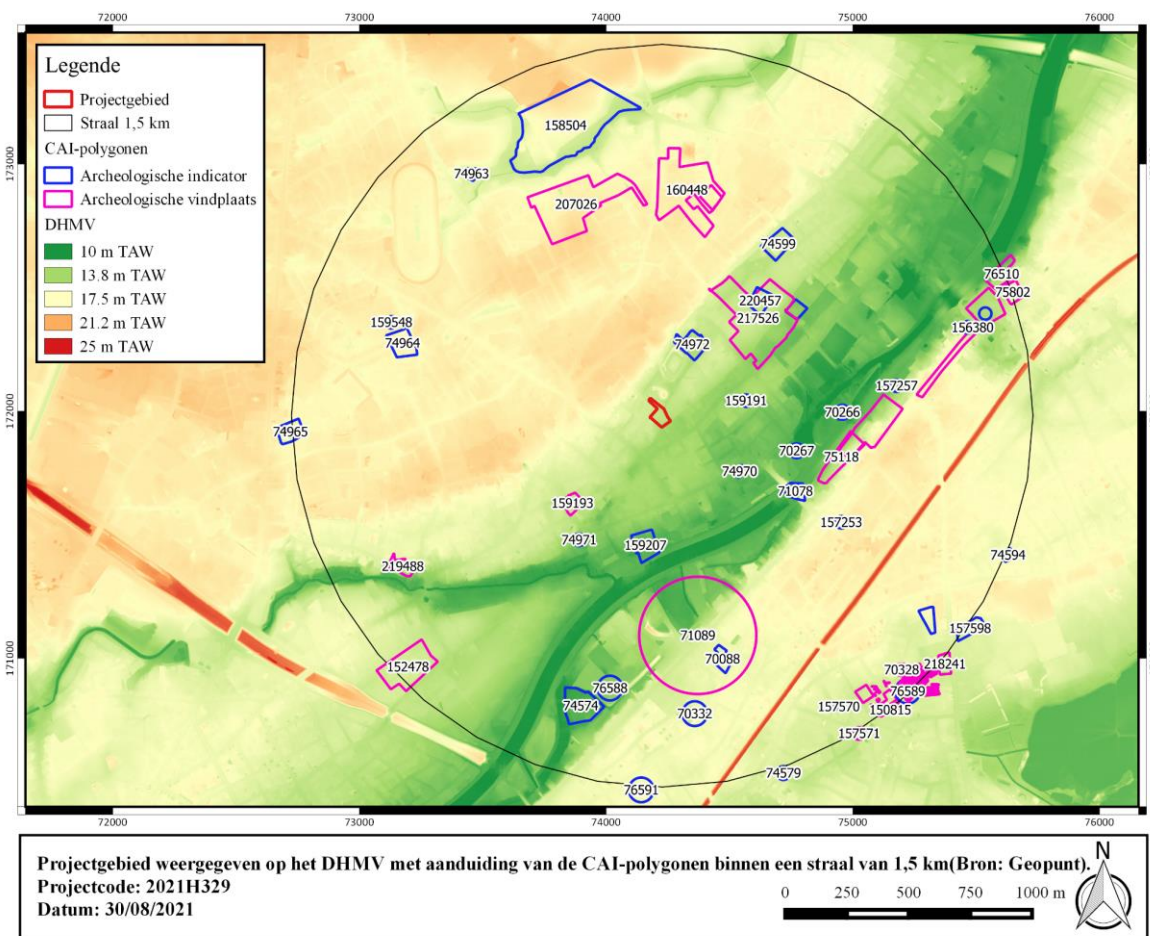


1.4.3 Historische en archeologische voorkennis

1.4.3.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

CAI-polygonen binnen een straal van 1,5 km

Binnen het onderzoeksgebied zelf zijn geen archeologische vindplaatsen of indicatoren gekend. In de ruimere omgeving, binnen een straal van 2 km, werden wel talrijke archeologische vaststellingen gedaan. Een groot deel ervan werd al opgenomen in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) en wijst op de menselijke aanwezigheid in de regio, die meerdere tijdvakken beslaat en tot ver in het verleden teruggaat. Er zijn bij een aantal prospecties enkele concentraties met lithische artefacten aangetroffen die wijzen op de activiteiten van groepen jager-verzamelaars in de steentijden. Ook van de eerste landbouwgemeenschappen in de contreien werden artefacten aangetroffen. Hoewel uit de metaaltijden sporadisch restanten zijn aangetroffen, zijn het vooral de Romeinse periode en de middeleeuwen die op meerdere locaties werden aangetroffen en onderzocht. Naast enkele kleine waarnemingen in prospecties of tijdens controles van werken, is er ook sprake van een aantal grootschaliger onderzoeken in de vorm van opgravingen. De Romeinse aanwezigheid is ter hoogte van het huidige Harelbeke sterk vertegenwoordigd. Op de linkeroever, waar het projectgebied zich bevindt, is er eveneens sprake van archeologische resten van de late steentijden tot de moderne tijd. De gunstige landschappelijke situering op de rand van de Leievallei oefende vermoedelijk een grote aantrekkingskracht uit op menselijke gemeenschappen uit het verleden.



Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

70328	<p>Controle van werken (1973); NK: 150 meter</p> <p>Midden-Romeinse tijd: 15-tal afvalkuilen, enkele greppels en een concentratie van paalgaten. Dakpanscherwen en hals van een kruikje</p>
71089	<p>Opgraving (1977), Controle van werken (1967); NK: 250 m</p> <p>Midden-Romeinse tijd: één van de drie zones met bewoningssporen uit de Romeinse tijd te Harelbeke. De grond was bezaaid met Romeinse dakpannen en scherven van vaatwerk; men verzamelde er ook een maalsteen.</p> <p>Bron: Despriet Ph., 1975. Romeins Harelbeke, in: De Leiegouw jg. XVII, afl. 1-2, 195-212.</p>
75118	<p>Opgraving (1969), NK: 150 m</p> <p>Mesolithicum: Afvalkuil: 50-tal silexen (afslagen, 1 proximaal schuin geretoucheerde kling, 1 schuin trapezium, kling van 93 mm, hoefschrabber, splinters, spitse kling met afgestompte rand (Tjongerspits)) en een groot aantal scherven. Bouwwerk nabij dezelfde plaats bracht in het begin van 1970 een tweede afvalkuil aan het licht: 30-tal silexen (o.a. kling, hoefschrabber, splinters, spitse kling (Tjongerspits)). Lithisch materiaal.</p> <p>IJzertijd: scherven, laagovens (ijzerwinning).</p> <p>Bron: Despriet Ph., 1969. Harelbeke (Stasegem): prehistorisch en Romeins, in: Archeologie 1969/2, 58-59.</p>
75802	<p>Opgraving (1959); NK: 15 meter</p> <p>Romeinse tijd: bouw materiaal - In het metselwerk van de kerk zijn enkele Romeinse dakpannen en tegels aanwezig. Aanwezigheid van roze mortel (mengen van baksteengruis in mortel), kenmerkend voor de Romeinse periode</p> <p>Volle middeleeuwen: Kerk – vlakgraf –</p> <p>Bron: Devliegheer, L. 1959: Oudheidkundig onderzoek van de Sint-Salvatorkerk te Harelbeke, in De Leiegouw, jg. 1, p. 19-62.</p>
76510	<p>Opgraving (1980); NK: 15 meter</p> <p>Neolithicum: fragmenten van klingen - drie brokstukken van gepolijste bijlen - geretoucheerde pijlpunt</p> <p>Volle middeleeuwen: ronde loden zegel - een kleine Pingsdorfscherf: een wandfragment met grillige versiering van paarse verfaarde en dateert uit de 10de - 12de eeuw</p> <p>Late middeleeuwen: klooster – 5 afvalputten</p>



	Bron: Erfers, F. 1983: Terreinverkennde opgraving op grond van het kapittel van de Sint-Salvatorskerk te Harelbeke, in: Archaeologia Mediaevalis, 6, 25-26/02/1983, p. 64-66.
76666	Opgraving (1977); NK: 150 m Midden-Romeinse tijd: talrijke kuilen bevatten fragmenten van aarden en glazen vaatwerk en enig brons (o.a. fibulae). De grote hoeveelheid paalgaten laat tot nu toe geen bepaalde structuren herkennen. Daarnaast een vierkante, eikenhouten waterput (waterput 11) met verticale pijlers en horizontale planken: 3,2 m diep. Vroege middeleeuwen: 2 evenwijdige grachten met onregelmatige doorsnede. Onbepaald: waterput (waterput 12) waarvan de putwand is samengesteld uit een takkenvlechtwerk (gevonden op het grasperk dat de zuidgevel van de verzorgingsinstelling afzoot). Bron: Van Doorselaer A., 1978. Harelbeke-Stasegem (W.-VI.): Romeinse bewoningssporen, in: Archeologie 1978/2, 82.
150004	Controle van werken; NK: 15 meter Onbepaald: Zwaar verstoord terrein met afvalpakketten van bouw materiaal, verder ook: een riool, waterput, beerput - cartografisch onderzoek suggereert een site met walgracht, maar er werden geen grachten gevonden die hieraan gelinkt kunnen worden
150815	Mechanische prospectie (2010), Opgraving; NK: 15 meter Midden-Romeinse tijd: grachten, greppels, paalkuilen, kuilen (met daarin Romeins aardewerk), 6m brede gracht (met in vulling oa tefriet, tegulae, imbrices, aardewerk), 2 parallelle greppels
150816	Mechanische prospectie (2010); NK: 15 m Midden-Romeinse tijd: minder dens dan de sporen in de zuidelijke sleuven; greppeltje, kuil, grachten (Rom. datering is niet volledig zeker). Bron: Bruyninckx T. & Acke B., 2010. Archeologische prospectie Dennenlaan Harelbeke (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport - april 2010, Afdeling Archeologie Rapport 2010/06.
150817	Mechanische prospectie (2010); NK: 15 m Romeinse tijd: kuilen, paalkuilen, grachten (aardewerk in vulling). Bron: Bruyninckx T. & Acke B., 2010. Archeologische prospectie Dennenlaan Harelbeke (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport - april 2010, Afdeling Archeologie Rapport 2010/06.
150818	Mechanische prospectie (2010); NK: 15 m

	<p>18de eeuw: aanzet gracht van site met walgracht; grote kuil met roestkleurige vlekken, houtskoolspikkels en brokjes baksteen en/of tegulae.</p> <p>Bron: Bruyninckx T. & Acke B., 2010. Archeologische prospectie Dennenlaan Harelbeke (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport - april 2010, Afdeling Archeologie Rapport 2010/06.</p>
150819	<p>Mechanische prospectie (2010); NK: 15 m</p> <p>Midden-Romeinse tijd: greppels en grachten, kuilen, paalkuilen.</p> <p>Bron: Bruyninckx T. & Acke B., 2010. Archeologische prospectie Dennenlaan Harelbeke (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport - april 2010, Afdeling Archeologie Rapport 2010/06.</p>
150820	<p>Mechanische prospectie (2010); NK: 15 m</p> <p>Onbepaald: greppel/gracht en een aantal andere sporen.</p> <p>Bron: Bruyninckx T. & Acke B., 2010. Archeologische prospectie Dennenlaan Harelbeke (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport - april 2010, Afdeling Archeologie Rapport 2010/06.</p>
152478	<p>Mechanische prospectie (2011); NK: 15 meter</p> <p>Steentijd: lithisch materiaal</p> <p>Metaaltijden: aardewerk</p> <p>Middeleeuwen: wandfragment rood aardewerk, aan de buitenzijde geglazuurd</p> <p>Nieuwste tijd: kuilen, perceelsgreppels en paalsporen</p> <p>Bron: Reyns, N., Derieuw, M. & Bruggeman, J. 2011: Archeologisch vooronderzoek Kuurne - Bondgenotenlaan, onuitgegeven rapport, Hyboma nv.</p>
156380	<p>Mechanische prospectie (2015); NK: 250 meter</p> <p>Late middeleeuwen: Uit het onderzoek van Despriet: een bijna onafgebroken profiel, bestaande uit een opeenvolging van puin-, brand- en afvallagen, daterend vanaf de 14de eeuw tot heden. Dit puingebied, teruggevonden volgens dezelfde oriëntatie als de Marktstraat, wijst dus op een nederzetting, die zich had ontwikkeld volgens de oriëntatie van een bestaande weg, die misschien teruggaat tot de Romeinse tijd.</p> <p>Naar aanleiding van de herinrichting van het stadscentrum en het marktplein voerde ABO in 2015 een vooronderzoek uit adhv 7 proefsleuven.</p> <p>Uit dit onderzoek bleek dat ondanks de grootschalige herinrichting van de markt in de jaren '50 en '70 dat de destijds uitgevoerde sloop van de bestaande bebouwing niet ten gronde was gebeurd. Restanten van deze gesloopte 17de-18de eeuwse gebouwen werden aangetroffen in de proefsleuven.</p>



	<p>Er werden eveneens resten aangetroffen die vermoedelijk dateren uit de periode tijdens of voorafgaand aan de demping van de beekvallei. Het betreft een dempingslaag met hieronder resten van oudere bebouwing uit de 14de-16de eeuw en uit de 15de-16de eeuw.</p> <p>De Harelbeek werd vanaf de 14de eeuw geleidelijk opgevuld met grote massa's puin en afval</p> <p>- oudste fase (zeker na de Romeinse tijd): een vrij uitgestrekt paalwerk, dit werd vanaf de 14de eeuw met afval bedekt, waardoor kunstmatige gronden ontstaan, dit proces moet al in de 16de eeuw afgerond zijn</p> <p>Bron:</p> <p>Despriet, Ph. 1975: Het oudheidkundig bodemonderzoek in het arrondissement Kortrijk in 1974, De Leiegouw XVII.4, 341-360.</p> <p>Vervoort, R, Coenaerts, J, 2015: Leven langs de Leie, Archeologisch vooronderzoek op het marktplein te Harelbeke (Harelbeke, West-Vlaanderen), ABO archeologische rapporten 210.</p>
157571	<p>Opgraving (1993); NK: 150 m</p> <p>Onbepaald: waterput waarbij de putwand samengesteld is uit een vlechtwerk van verticale stammetjes en horizontaal lopende twijgen. De put was onderaan gedicht door een ongeveer 20cm dik kleipakket waarin tal van scherven van een potoven gevonden werden.</p> <p>Bron: Matton A. & Ferfers F., 1993. Harelbeke in de Romeinse tijd, Harelbeke</p>
157598	<p>Controle van werken (2011); NK: 150 m</p> <p>Romeinse tijd: 1 scherf.</p> <p>Middeleeuwen: enkele scherven. Bron: Vandorpe L., Ryssaert C. & Van Couwenberghe B., 2011. Werfbegeleiding Harelbeke. Voorafgaand archeologisch onderzoek 'De Mol'. Stasegemsesteenweg 23 8530 Harelbeke, onuitgegeven rapport, Stad Harelbeke.</p>
158505	<p>Mechanische prospectie (2008); NK: 15 m</p> <p>Romeinse tijd: in totaal bijna 400 grachten, paalgaten en kuilen van een typisch inheemse nederzetting waarvan de constructies hoofdzakelijk uit vergankelijk materiaal waren opgetrokken.</p> <p>Bron: Despriet P., 2009. Harelbeke-Stasegem: terreinverkennd onderzoek in de Gallo-Romeinse vicus, in: Zuid-Westvlaamse opgravingen 2008. Archeologische en historische monografieën Zuid-West-Vlaanderen 70, 12-13.</p>
159193	<p>Opgraving (1985); NK: 15 meter</p> <p>Romeinse tijd: Zowel Romeinse dakpannen als scherven van aardewerk wijzen op het bestaan van een Romeinse nederzetting op deze plaats. Het overvloedig voorkomen</p>

	<p>van Romeins, herbruikt materiaal, bewijst dat men omstreeks 1150-1200 bruikbare stukken van een ruïne in de stenen kerk heeft verwerkt.</p> <p>Volle middeleeuwen: kerk – meerdere graven</p> <p>Late middeleeuwen: klokkengieterij</p> <p>Bron: Despriet P. 1986, De Sint-Michielskerk in Kuurne. Geschiedenis - opgravingen - kunstbezit, Archeologische en Historische monografieën Zuid-West-Vlaanderen vol. 12, Kortrijk.</p>
159929	<p>Mechanische prospectie (2011); NK: 15 meter</p> <p>Metaaltijden: gracht met enkele aardewerkscherven met datering in bronstijd-ijzertijd</p> <p>Late middeleeuwen: grachtfragment waarin middeleeuws aardewerk werd gevonden – kuil</p> <p>Middeleeuwen: enkele grachtfragmenten waarin middeleeuws aardewerk werd gevonden</p> <p>Nieuwe tijd: postmiddeleeuwse gracht</p> <p>Bron: Cox L. e.a. 2012, Archeologische prospectie met ingreep in de bodem. Harelbeke, Tweebruggenstraat ("Westwijk"), BAAC Vlaanderen Rapport 16</p>
160448	<p>Mechanische prospectie (2012); NK: 15 meter</p> <p>Volle middeleeuwen: nederzetting, - zuidoostelijke zone: greppeltje, talrijke paalsporen, afvalkuil. In de sporen werd grijs aardewerk, handgevormd aardewerk en een ijzeren handvat of hengel gevonden. In de paalsporen kon een huisplattegrond herkend worden. Mogelijk diende het greppeltje in de buurt van de paalsporen voor het afwateren van regen van het dak van de structuur.</p> <p>Zuidelijke zone: 2 greppels waarin volmiddeleeuws materiaal werd gevonden (o.a. fragment van een kogelpot. In deze zone werden nog enkele paalsporen gevonden, maar bij gebrek aan vondstmateriaal kunnen ze niet met zekerheid aan de middeleeuwen worden toegeschreven.</p> <p>Nieuwe tijd: zuidoostelijke zone: greppel, westelijke zone: greppel</p> <p>Bron: Reyns N. & Dierckx L. 2012, Archeologisch vooronderzoek Kuurne - Pouckeweg (De Vlasschuur), Rapporten All-Archeo bvba 095</p>
164933	<p>Opgraving (2012); NK: 15 m</p> <p>Steentijd: 3 silexvonsten, o.a. een schrabber.</p> <p>Midden-Romeinse tijd: verschillende elementen van meerdere erven, met palenclusters en greppelstructuren. Minstens twee fasen. 14C dateringen wijzen eveneens op aanwezigheid in de 1e en de 4e eeuw. Het zwaartepunt van de bewoning is echter te situeren in de 2e- 3e eeuw.</p>



	<p>Vroege middeleeuwen: sporencluster met mogelijk plattegrond van 3-schepig gebouw.</p> <p>Volle middeleeuwen: paalsporen en greppels.</p> <p>Nieuwe tijd: greppel.</p> <p>Bron: Bruggeman J., Cleda B., Dierckx L., Reyens N., 2013. Archeologische opgraving Kuurne- Pouckeweg (De Vlasschuur), Rapporten All-Archeo bvba 129, Bornem.</p>
207026	<p>Mechanische prospectie (2013); NK: 15 m</p> <p>Bronstijd: kuil met handgevormd aardewerk en enkele fragmenten vuursteen.</p> <p>IJzertijd: vierpalige spieker.</p> <p>Nieuwe tijd: afvalkuil.</p> <p>Bron: Pieters T., 2013. Archeologisch vooronderzoek Kuurne Najaarsweg, Ruben Willaert rapport 128, Sijsele.</p>
217526	<p>Mechanische prospectie (2017); NK: 15 meter</p> <p>Late ijzertijd: Mogelijk erfsysteem, met een omgreppeling en enkele structuren waaronder een spieker en een circelvormige mogelijk funeraire structuur, enkele paalkuilen. Een tweede greppelsysteem is slecht bewaard.</p> <p>Romeinse tijd: brandrestengraven - plattegrond van een geëvolueerde versie van het Alphen-Ekeren type IIC. En een mogelijke ingang van een portiekgebouw.</p> <p>Late middeleeuwen: greppelsysteem</p> <p>Bron: Verhaeghe C., Demoen D., Janssens N., Desmet C. 2017: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Kuurne/ Harelbeke 'Ter Perre', Baac Vlaanderen rapport 467, Gent.</p>
218241	<p>Mechanische prospectie (2017); NK: 15 m</p> <p>Romeinse tijd: 9 paalkuilen, 6 kuilen, waarvan 3 als extractiekuilen worden geïnterpreteerd, en een 10-tal sporen die tot greppelstructuren worden gerekend.</p> <p>Bron: De Rijk A., 2017. Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan de Stasegemsesteenweg te Harelbeke. Verslag van resultaten, ABO Archeologische Rapporten 466, Aartselaar.</p>
219488	<p>Mechanische prospectie (2017); NK: 15 meter</p> <p>Steentijd: lithisch materiaal</p> <p>Nieuwe tijd: afvalkuiltje met brandresten, 2 munten en een pijpensteeltje</p>

II. Archeologische indicatoren



Historisch-cartografische en iconografische data

70266	<p>Historisch onderzoek; NK: 150 m</p> <p>Volle middeleeuwen: korenmolen, in 16de eeuw omgebouwd tot oliemolen. De grafelijke banmolens uit de 12de eeuw worden meermaals herbouwd. De Oostmolen (nr. 26) wordt grotendeels herbouwd in 1885 en na de brand van 1942, in de tweede helft van de 20ste eeuw systematisch uitgebreid.</p>
70267	<p>Historisch onderzoek; NK: 150 m</p> <p>Volle middeleeuwen: in 1387-1393 wordt de nieuwe westmolen gebouwd, een stenen graanwatermolen met rieten dak. In de westmolen wordt na de Tweede Wereldoorlog de productie niet meer opgestart. Verbouwd in de periode 1836-1853, gedeeltelijk herbouwd na de brand van 1884 en circa 2002-2003 herbestemd tot lofts.</p>
74574	<p>Indicator cartografie; NK: 150 m</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
74579	<p>Indicator cartografie; NK: 150 m</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
74594	<p>Indicator cartografie; NK: 150 m</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
74598	<p>Indicator cartografie; NK: 150 m</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
74599	<p>Indicator cartografie; NK: 150 m</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
74963	<p>Indicator cartografie; NK: 150 m</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
74964	<p>Indicator cartografie; NK: 150 m</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
74965	<p>Indicator cartografie; NK: 150 m</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
74970	<p>Indicator cartografie; NK: 150 m</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
74971	<p>Indicator cartografie; NK: 150 m</p>



	Late middeleeuwen: site met walgracht
74972	Indicator cartografie; NK: 150 m Late middeleeuwen: site met walgracht
157255	Indicator cartografie; NK: 250 meter Middeleeuwen: paalwerk
159207	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: omgracht kasteel (niet echt site met walgracht, maar ook niet echt versterkt kasteel op Ferrariskaart: eerder lusthof?). De oorspronkelijke gracht kan op heden nog deels teruggevonden worden in de meerledige vijverpartij.

Veldprospecties

76589	Veldprospectie; NK: 250 meter Midden-neolithicum: 5 afslagen, 1 eindschrabber, 1 hoefschrabber, 1 (mareblad?)spits, 1 retouchoir, 1 kling
76591	Veldprospectie (1980) Steentijd: 2 knollen en 2 afslagen
158504	Veldprospectie (2009); NK: 15 m Laat-neolithicum: 62 vuurstenen voorwerpen, o.a. 3 microklingen, schrabber, 2 stukken met getoucheerde boord. Romeinse tijd: 2 scherven. Late middeleeuwen: hoevecomplex dat teruggaat op een laatmiddeleeuwse woonkern, die dicht bij de Rijksweg lag dan thans het geval is. Ook grijs reducerend gebakken aardewerk, Siegburgsteengoed, steengoed uit Raeren, Westerwald en Bouffioulx, bruinrood, loodgeglazuurd en of slibversierd aardewerk, porselein, Waldglas, hielpijpen enz. Bron: Despriet P., 2009. Bavikhove Goed te Vaerewijk, in: Zuid-Westvlaamse opgravingen 2008. Archeologische en historische monografieën Zuid-West-Vlaanderen 70, 4-5.

Metaaldetectie

220457	Metaaldetectie (2018); NK: 150 m
--------	----------------------------------



	Romeinse tijd: munt. 20ste eeuw: 1x The Royal Regiment of Artillery cap badge.
--	---

Toevalsvondst

70088	Toevalsvondst (1963); NK: 150 m Midden-Romeinse tijd: 5 graven. De grafgraven zijn schaars met uitzondering van 1 graf. Er was 1 graf waarin 8 vazen werden aangetroffen, waaronder 4 kleine terra sigillata borden met bladversiering op de rand; fragmenten van bronzen fibulae. In dezelfde zone werd aan de oppervlakte tal van scherven van aardewerk gevonden. In dezelfde zone werd aan de oppervlakte tal van dakpanfragmenten en een maalsteen gevonden.
70332	Toevalsvondst (1973); NK: 150 m Volle middeleeuwen: 3 vierkante paalgaten bevatten verbrande huttenleem; afvalkuil, 5 m lang en 1 m breed, gevuld met verbrande zwarte aarde vol huttenleem en ceramiek; 2 Pingsdorfkeramiekscherven. Waarschijnlijk stonden hier enkele houten gebouwtjes.
71078	Toevalsvondst (1936); NK: 150 meter Late bronstijd: Een zwaard behorend tot de Karpertong-variant (met greeptong), van het type Huelva. Het is het enige zwaard van dit type dat in België ontdekt werd.
157553	Toevalsvondst; NK: 15 meter Midden-Romeinse tijd: 49 min of meer rechthoekige brandrestengraven met in verschillende van hen bijgraven, die zich steeds in een nis bevonden, die in de lange of korte kuilwand uitgespaard was - gaaf luxe vaatwerk – mantelspelden – glazen flesje
157570	Toevalsvondst; NK: 15 meter Romeinse tijd: waterput (waterput 16) met vierkante eikenhouten bekisting

Onbepaald

76588	Onbepaald; NK: 250 m Steentijd: lithisch materiaal; 1 retouchoir.
157253	Onbepaald; NK: 250 m Middeleeuwen: stortplaats.
157256	Onbepaald; NK: 250 meter



	Romeinse tijd: muntschat
157257	<p>Onbepaald; NK: 250 meter</p> <p>Middeleeuwen: afvalputten - beerputten</p> <p>Bron: Ooghe, R., Debrabandere, F. & Despriet, Ph. 1979: Harelbeke, Archeologische en Historische Monografieën van Zuid-West-Vlaanderen 1, Kortrijk.</p>
159191	<p>Onbepaald; NK: 15 m</p> <p>Late middeleeuwen: een 1-orig kruikje van rood oxiderend gebakken aardewerk ten dele bedekt met loodglazuur.</p>
159548	<p>Onbepaald; NK: 150 m</p> <p>Late middeleeuwen: historische hoeve, vermeld in 1449 tot 1634.</p>

Recent archeologisch onderzoek

Binnen een straal van 1 km van het plangebied is recent archeologisch onderzoek uitgevoerd dat nog niet is opgenomen in de CAI. Dit onderzoek wordt hieronder toegelicht.

Opgraving Kuurne Steenovenstraat (2017)

Het projectgebied situeert zich op een oud rivierterras van de Leie. Tijdens de opgraving werden naast de verwachte Romeinse sporen ook heel wat sporen uit oudere periodes aangetroffen. Enkele scherven Michelsberg aardewerk en fragmenten van klokbekers zijn indicaties om de oudste menselijke activiteiten in het Neolithicum te dateren. Vanaf de bronstijd en ijzertijd zijn er ook effectieve bewoningsporen aangetroffen. Drie crematiegraven dateren uit de midden-bronstijd en bevatten grafgiften van bewerkt dierlijk bot en een vuursteenkern. Verschillende silo's, waterkuilen en afvalkuilen duiden erop dat in de IJzertijd een ruraal agrarische nederzetting aanwezig was. In de Romeinse tijd was een weg aanwezig, met een inplanting parallel aan de Leie. Ter hoogte van het projectgebied heeft deze weg een aftakking richting de Leie. In diezelfde richting, aan de overkant van de Leie, wordt de *vicus* van Harelbeke gesitueerd. Ook tijdens Romeinse tijd zijn verschillende boerderijen aanwezig binnen het onderzoeksgebied. De site is echter vooral uniek door zijn bewaringscondities. Tijdens de archeologische opgraving is, over een lengte van 350 meter, een leeflaag uit de pre/protohistorie (een afgedekt A-horizont), aangetroffen. In en onder deze laag zijn sporen vrijwel perfect bewaard. De vondsten uit deze laag, honderden potscherven en vuursteen, lagen nog op de plaats waar ze voor het laatst zijn achtergelaten of weggegooid. Hoewel de meeste sporen uit de Nieuwe en Nieuwste periode erop wijzen dat hier vooral aan landbouw werd gedaan zijn er ook enkele structuren en vondsten die van conflict en oorlog getuigen. De strategische ligging vermoedelijk ter hoogte van een doorwaadbare plaats aan de Leie zal hier zeker een rol in hebben gespeeld. Een vierkante omgreppeling van 50 bij 50 m, met toegang, wordt als een (boeren)schans geïnterpreteerd. Verspreid komen vele afgevuurde maar ook onafgewerkte pistolet- musketkogels voor. Er werden concentraties herkend van kogels en geschutsmunitie uit de 1^e en 2^e Wereldoorlog. Een bijzondere vondst was de achtergelaten uitrusting van een Duitse soldaat uit WO2. Met uitzondering van de geweren was de gehele uitrusting (munitie, gasmasker, dolk,...) aanwezig maar ook enkele persoonlijke items zoals een bril en drie filmrolletjes, verstopt in een gamel.¹

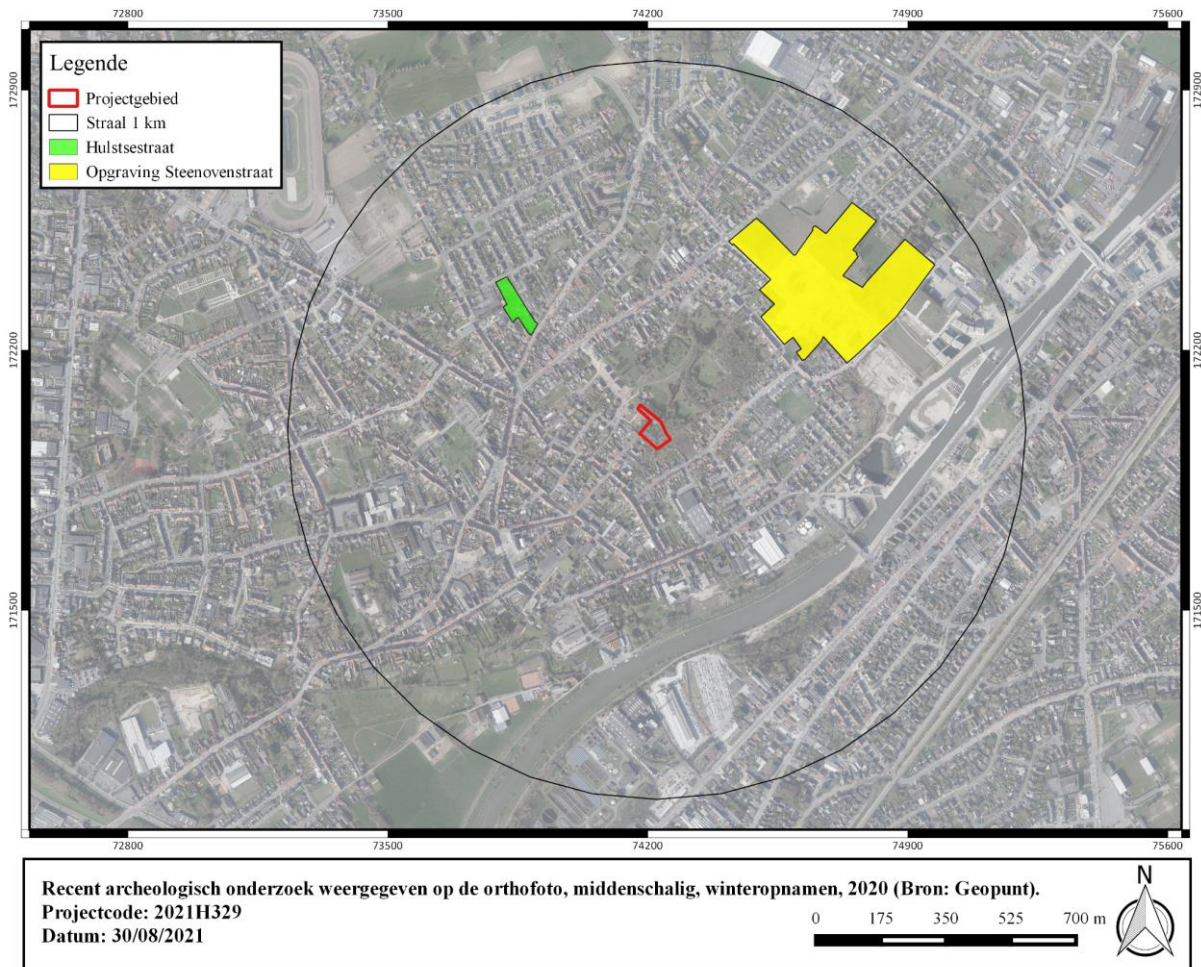
PIB Hulstsestraat 27 (2017)

Ondanks het archeologisch potentieel van de omgeving is duidelijk geworden dat geen archeologische site aanwezig is binnen de grenzen van het plangebied. De aangetroffen sporen wijzen op een landindeling volgens een NO-ZW oriëntatie, met een oorsprong in de subrecente periode. Sporen die wijzen op bewoning werden niet aangetroffen. Daarnaast werd ook geen vondstmateriaal aangetroffen. Één houtskoolrijk spoortje in het uiterste noordoosten van het plangebied is het meest noemenswaardig. Het spoor kent echter een slechte en ondiepe bewaring.²

¹ Beke, F. & Van Dorpel, C. 2020: p. 9.

² Bracke, M. Acke, B. 2017: p. 2.





Figuur 15:Recent archeologisch onderzoek binnen een straal van 1 km weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.4.3.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Archeologisch onderzoek in de omgeving van het plangebied wijst op oude menselijke aanwezigheid. De iets hoger gelegen kouterruggen langsheen het alluvium van de Leie moeten een grote aantrekkingskracht uitgeoefend hebben op groepen jager-verzamelaars maar ook op de eerste landbouwers. Verspreid op het grondgebied van Kuurne kwamen reeds sporen aan het licht uit de steentijd, metaaltijd en Romeinse periode.

Het ontstaan van de nederzetting *Cuerne* dateert wellicht uit de 11^{de} eeuw, wanneer aan systematische bosontginning werd gedaan in opdracht van de graaf van Vlaanderen. Oorspronkelijk was Kuurne vermoedelijk een aaneenschakeling van bossen en moerassen waarbinnen een van de belangrijkste heerwegen loopt, namelijk van Bavai over Doornik en Kortrijk naar Oudenburg. De grafelijke forestiers zijn verantwoordelijk voor het evolueren van bos naar akkergrond waarbinnen grote solitaire hoeves ontstaan. Rond 1300 krijgt het Leielandschap zijn definitieve kenmerken die ze tot in de 19^{de} eeuw behoudt.³

Kuurne wordt voor het eerst vermeld in 1123 wanneer de abdij van Voormezele in het bezit komt van Kuurne. De *villa de Curnes* lag op hoger gelegen vruchtbare zandleemkouters. De benaming *Cuernia* dateert uit 1146, later krijgt het de naam *Cuerne* (1169), *Curna* (1197), *Curne* (1201 en *Querne* (1262). De naam *Kuurne* zou afgeleid zijn van een prehistorische waternaam die ‘glanzende’ zou betekenen.⁴

Tijdens het ancien régime was Kuurne een administratief onderdeel van de kasselrij Kortrijk. De Heren van Kuurne speelden een belangrijke rol in het parochiale leven. Na de dood van Jacob van Halewijn in 1262 blijft de heerlijkheid in de handen van de landvorst. In 1564 wordt ze in pand gegeven aan Jan de Tollenaere, vervolgens komt ze in handen van Rogier-Robrecht (de) Rulant in 1642 en van Karel Mesdagh in 1716. De laatste feodale heer van Kuurne was Jos Emmanuel de Paige. In de 15^{de} eeuw krijgt Kuurne het zwaar te verduren tijdens de opstanden tegen Maximiliaan van Oostenrijk. Wellicht werd in deze periode de kerk zwaar beschadigd. In de 16^{de} eeuw wordt de kerk verbouwd. De wolweverij die in Vlaanderen voor lange tijd bestond, wordt stilaan vervangen door de vlasteelt en de linnennijverheid in de 14^{de} eeuw. In de 16^{de} eeuw is de lakennijverheid zo goed als verdwenen. De tachtigjarige oorlog in de 2^{de} helft van de 16^{de} eeuw zorgde ervoor dat het platteland van Kuurne ontvolkt werd. Rond 1578 heeft de regio Kortrijk te maken met de pestepidemie.⁵

Tussen 1701 en 1713, de Spaanse successieoorlog, bouwen soldaten een versterkte wachtpost bij *Cuerne Brugghe* en is de bevolking verplicht leveringen te doen aan het Franse leger. Onder het Oostenrijkse bewind (1712)1792/94) kent Kuurne een periode van herstel waardoor er een sterke aangroei van de plattelandsbevolking ontstaat, maar in het midden van de 18^{de} eeuw lijdt de bevolking aan hongersnood door de gevolgen van nieuwe aanvallen van de Fransen. Onder Maria-Theresia wordt Frankrijk een bondgenoot en worden de rootkwaliteiten van de Leie ontdekt waardoor Vlaanderen een groot deel van zijn linnenexport herwint. Er volgen heel wat bouwwerken zoals de herstelling van de Sint-Michielskerk, een nieuw ontwerp voor de Sint-Katharinakapel, een nieuwe graanmolen, diverse wegen- en infrastructuurwerken,... Op het einde van de 19^{de} eeuw ontwikkelt Kuurne zich tot één van het belangrijkste vlaggemeenten in het Kortrijkse. Door de bevolkingstoename ontstaan kloostergemeenschappen met een onderwijzende en verzorgende functie. Tijdens de Tweede Wereldoorlog heeft Kuurne echter enorm te lijden onder de Leieslag. De Sint-Michielskerk wordt zwaar beschadigd. Na de

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2020 *Kuurne* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/122146>

⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: *Kuurne* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/122146>

⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: *Kuurne* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/122146>



wapenstilstand kan de gemeente zich geleidelijk aan herstellen en wordt Kuurne de tweede dichtstbevolkte gemeente van West-Vlaanderen.⁶

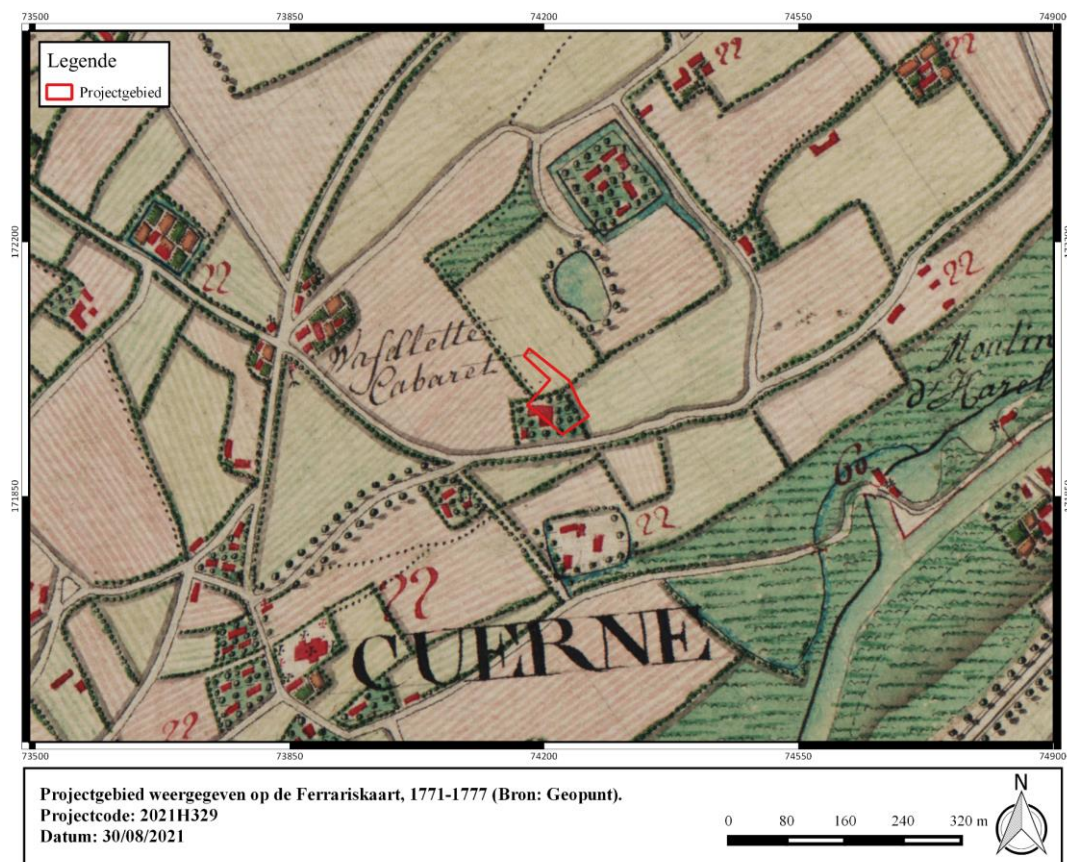
⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: *Kuurne* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/122146>



1.4.3.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

De Ferrariskaart geeft binnen de projectgrenzen een gebouw weer met omliggende boomgaard. Het noordelijk terreindeel staat gekarteerd als akker. Vermoedelijk dient het plangebied iets noordelijker gesitueerd te worden en valt het integraal samen met akkerland. Ten noordoosten van het plangebied situeert zich een omvangrijk omweld complex met vijver. Verder ten zuiden is het meersgebied rond de Leie waar te nemen.

De Atlas der Buurtwegen geeft een bescheiden gebouw weer in het zuidoostelijk terreindeel, langsheen de west-en zuidzijde van het plangebied loopt een voetweg die de verbinding vormt tussen de Leiestraat en de Steenovenstraat. Het westelijk segment van deze voetweg is uiteindelijk geëvolueerd tot de Dageraadstraat. Op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is de bebouwing binnen de projectgrenzen verdwenen. Het terrein wordt aangesneden door een gracht.

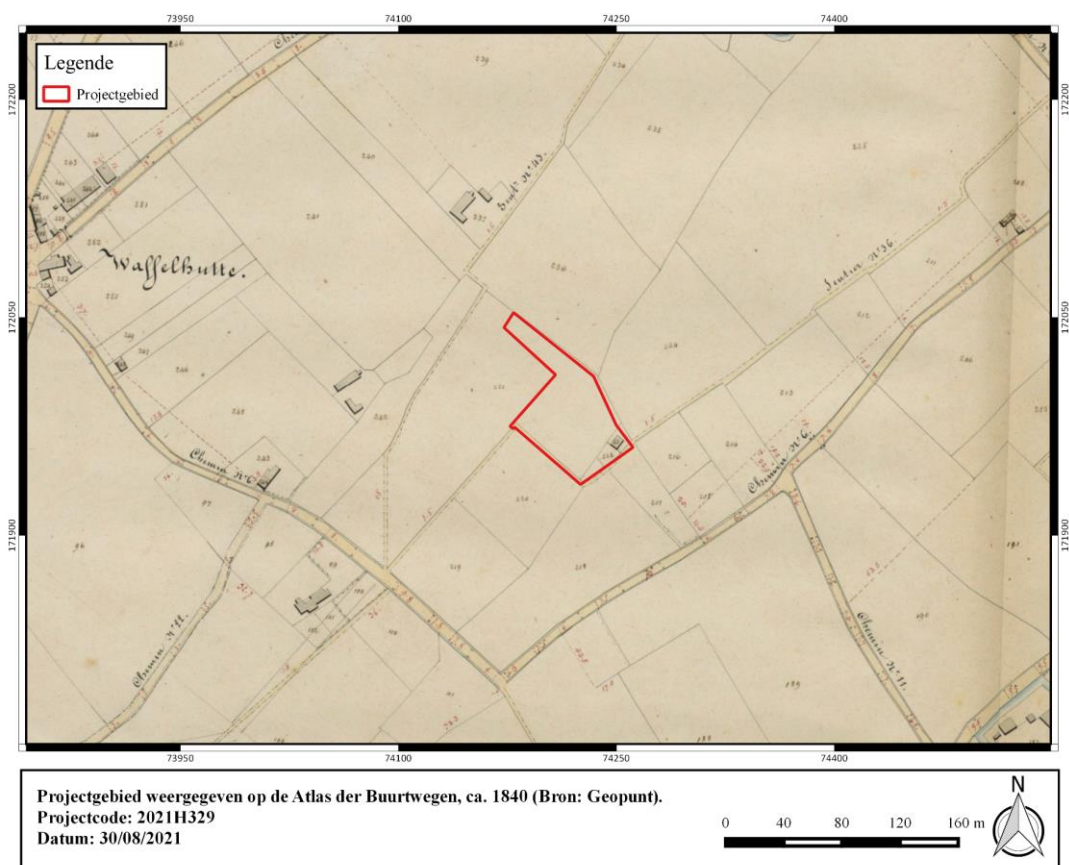


Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

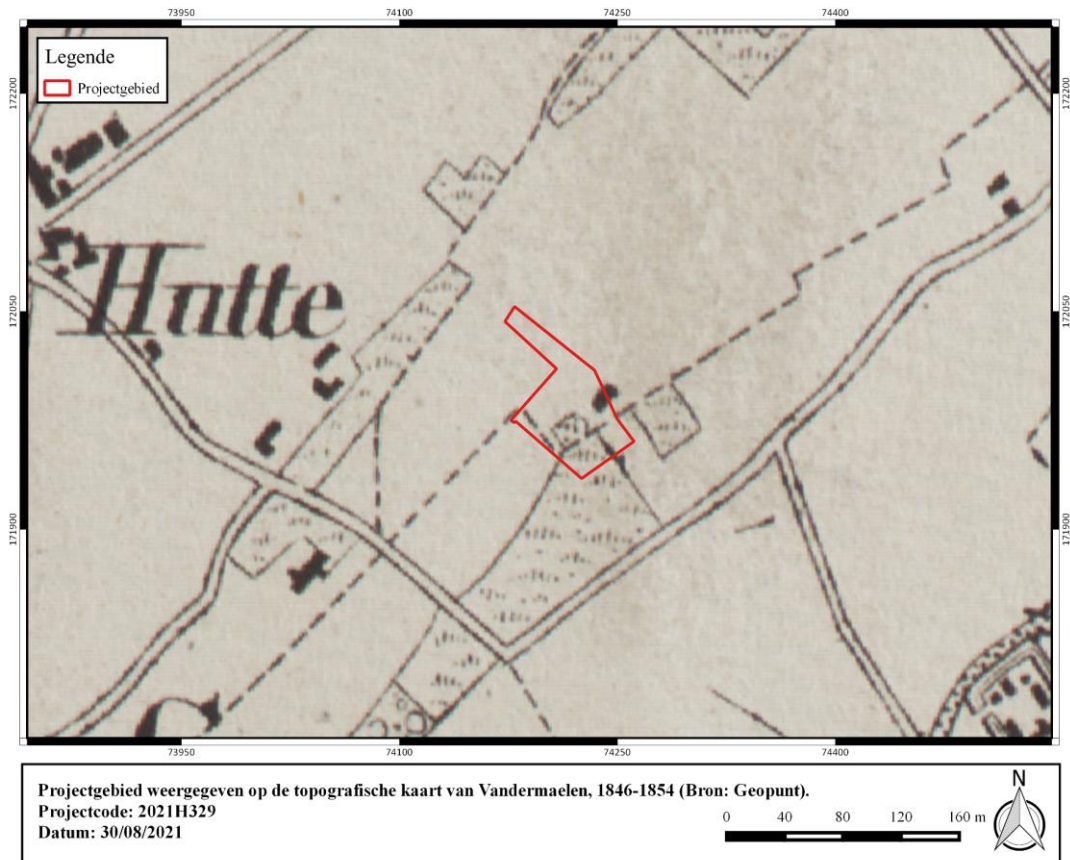




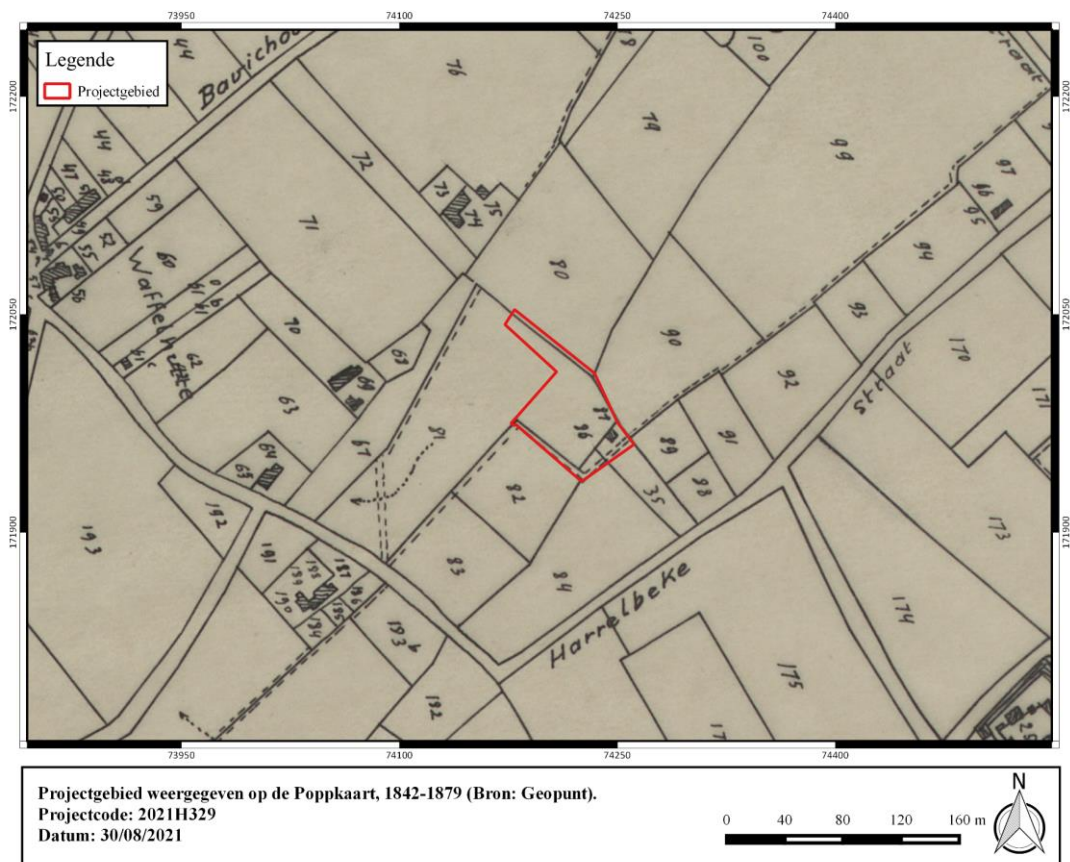
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).



Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

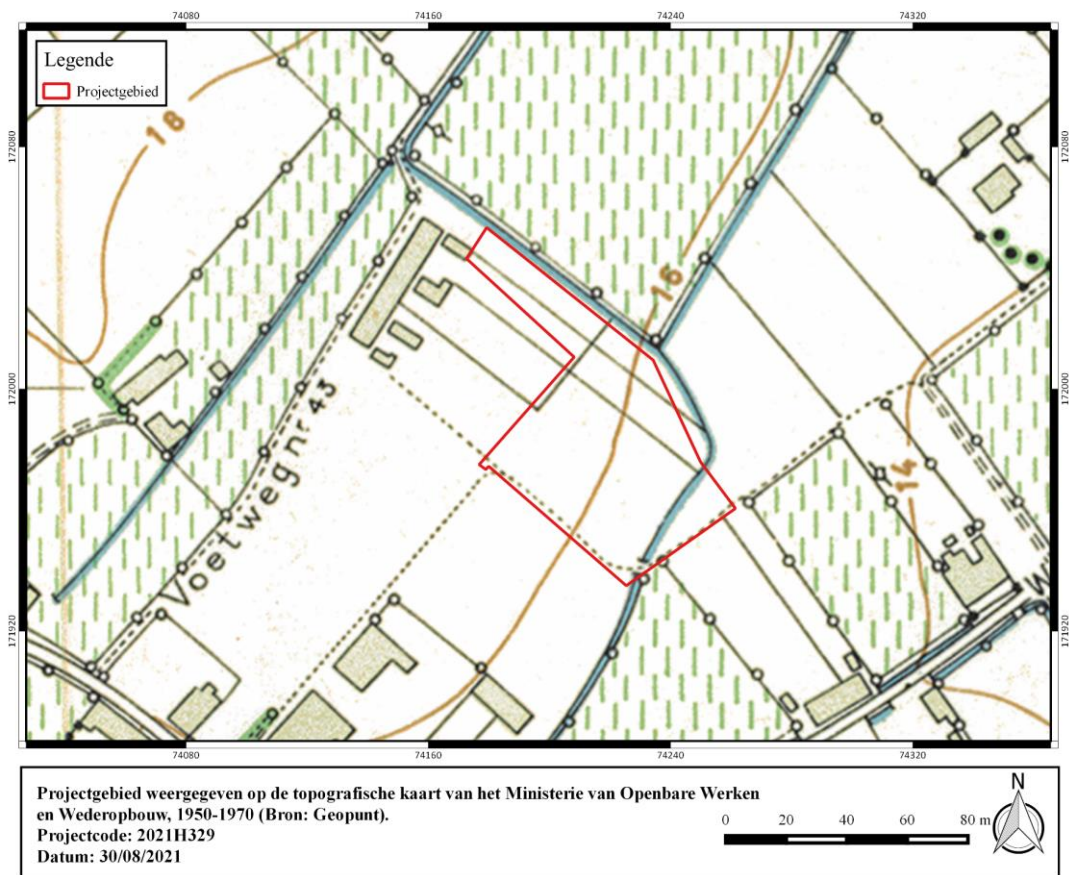


Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).



Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

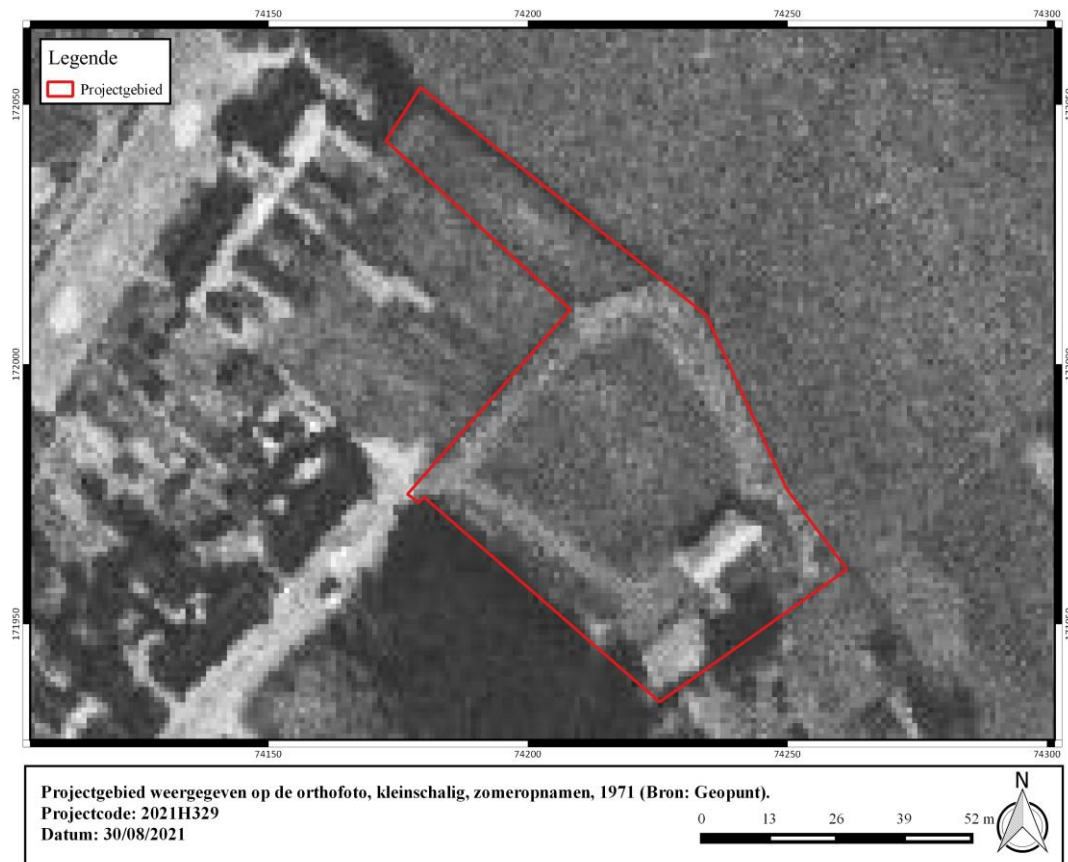




Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).

1.4.3.4 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft een beperkte evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia. Reeds op de oudste luchtopname lijkt de huidige toestand zichtbaar.



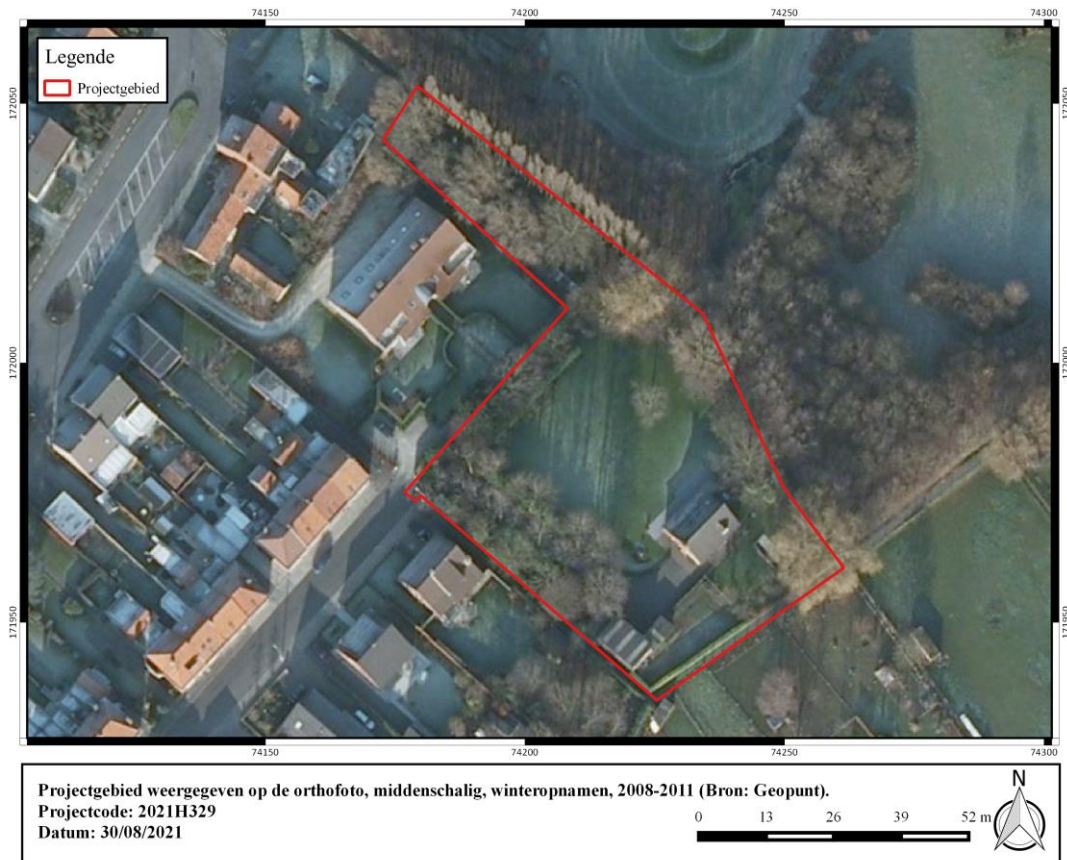
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).



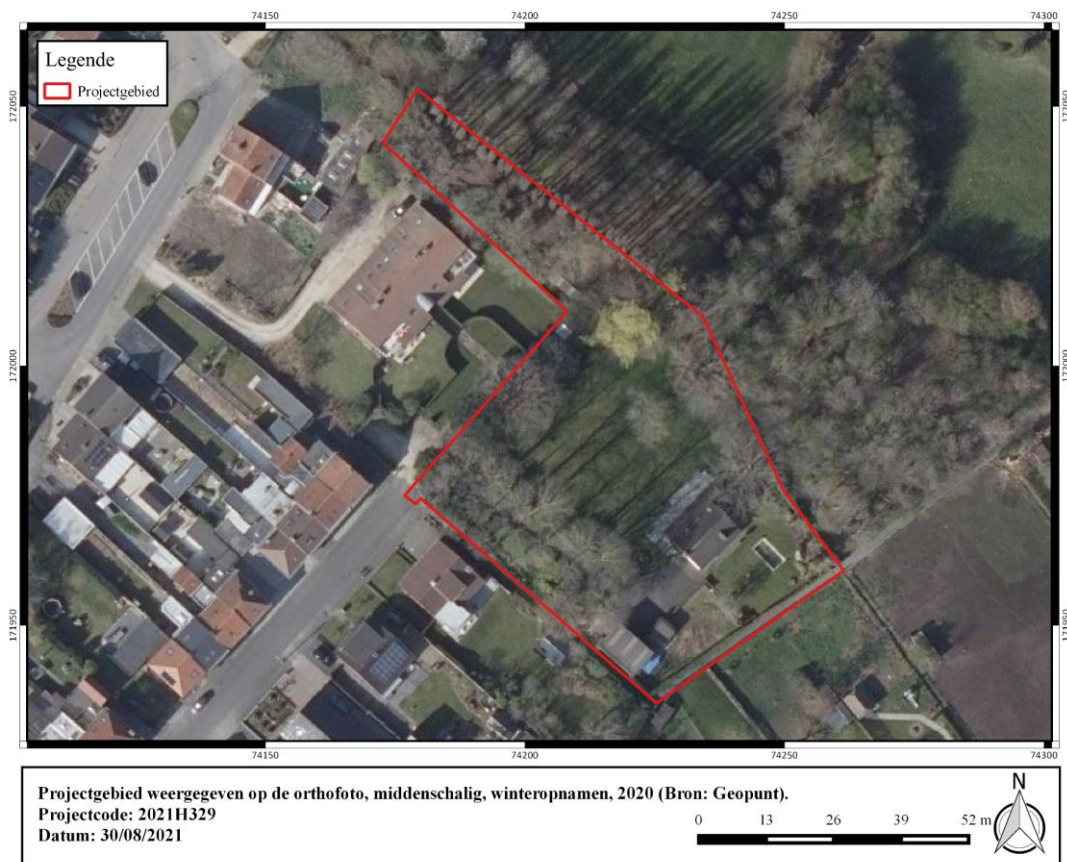
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).



Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).



Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).



Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).



1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van twee meergezinswoningen aan de Dageraadstraat in Kuurne. Rondom de nieuwe gebouwen worden verhardingen en groenzones aangelegd. Op deel van het terrein (ca. 1000 m²) wordt overigens een ondergrondse parking voorzien. De bodemingrepen die deze werken met zich zullen meebrengen bedreigen het bodemarchief en het eventueel bewaarde archeologische erfgoed.

Voorafgaand aan de geplande werken zal de huidige bebouwing verwijderd worden en zal de aanwezige verharding opgebroken worden. Op heden is namelijk ca. 210 m² van het terrein bebouwd in de vorm aan van twee ééngezinswoningen. Ten oosten van het gebouw situeert zich een zwembad met een oppervlakte van ca. 20 m². In het oostelijk terreindeel loopt de Waterloop Groene Long tot deels binnen de projectgrenzen.

Het plangebied is gelegen op een rivierterras langs de Leie, op de rand van de Holocene riviervallei. Het plangebied is gelegen op een hoogteligging van 14,1 tot 15,4 + m TAW en kent een dalend verloop naar het zuidoosten, richting de Leievallei. Vermoedelijk hebben binnen de projectgrenzen slechts in beperkte mate reliëfwijzigingen plaatsgevonden in het verleden. De huidige noordelijke woning lijkt wel te zijn ingeplant op een iets hoger gelegen platform.

De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer die bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk het Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Op het zuidelijke deel van het terrein bestaat de top uit een fluviatiele afzetting. De oudere Tertiaire sedimenten behoren tot het Lid van Moen (Formatie van Kortrijk) en bestaan uit een grijze kleiige silt met daartussen lagen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. De gegevens van de bodemkaart tonen binnen het projectgebied een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte en verbrokkelde textuur B horizont. In het uiterste zuiden wordt een natte zandleembodem zonder profiel gekarteerd.

Binnen het onderzoeksgebied zelf zijn geen archeologische vindplaatsen of indicatoren gekend. In de ruimere omgeving, binnen een straal van 2 km, werden wel talrijke archeologische vaststellingen gedaan. Een groot deel ervan werd al opgenomen in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) en wijst op de menselijke aanwezigheid in de regio, die meerdere tijdvakken beslaat en tot ver in het verleden teruggaat. Er zijn bij een aantal prospecties enkele concentraties met lithische artefacten aangetroffen die wijzen op de activiteiten van groepen jager-verzamelaars in de steentijden. Ook van de eerste landbouwgemeenschappen in de contreien werden artefacten aangetroffen. Hoewel uit de metaaltijden sporadisch restanten zijn aangetroffen, zijn het vooral de Romeinse periode en de middeleeuwen die op meerdere locaties werden aangetroffen en onderzocht. Naast enkele kleine waarnemingen in prospecties of tijdens controles van werken, is er ook sprake van een aantal grootschaliger onderzoeken in de vorm van opgravingen. De Romeinse aanwezigheid is ter hoogte van het huidige Harelbeke sterk vertegenwoordigd. Op de linkeroever, waar het projectgebied zich bevindt, is er eveneens sprake van archeologische resten van de late steentijden tot de moderne tijd. De gunstige landschappelijke situering op de rand van de Leievallei oefende vermoedelijk een grote aantrekkingskracht uit op menselijke gemeenschappen uit het verleden. Een recent onderzochte site bevond zich ter hoogte van de Steenovenstraat, op ca. 500 m ten noordoosten van het plangebied⁷. De opgraving situeerde zich op hetzelfde oude rivierterras van de Leie. De oudste sporen dateerden er van het Neolithicum. Daarna was de site bewoond van de metaaltijden (bronstijd en ijzertijd) en in de Romeinse periode. De bewaringscondities waren heel gunstig

⁷ Beke & Van den Dorpel 2020.



op deze locatie, met de aanwezigheid van een afgedekte leeflaag uit de pre- en protohistorie. Ten slotte werden er ook nog sporen uit de moderne tijd en de Wereldoorlogen aangetroffen.

De cartografische bronnen vanaf het einde van de 18^{de} eeuw geven het agrarisch karakter weer van de omgeving. Op de Ferrariskaart (1771-1777) is binnen het projectgebied een groot gebouw te zien dat omgeven is door een boomgaard. Door mogelijke afwijkingen bij het projecteren van de coördinaten op het oude kaartmateriaal, valt de projectie mogelijk samen met de omliggende 18^{de}-eeuwse akkers. Ten noordoosten van het plangebied situeert zich een omvangrijk omweld complex met vijver. Op de 19^{de}-eeuwse kaarten is een bescheiden constructie waar te nemen in het zuidoosten van het terrein. In de 20^{ste} eeuw is dit gebouwtje weer verdwenen. Aan de hand van orthofoto's is er vanaf het laatste kwart van de 20^{ste} eeuw binnen de contouren van het projectgebied weer bebouwing en verharding te zien die grotendeels onveranderd blijft qua oppervlakte.



2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021

AGIV

Bracke, M. Acke, B. Fonteyn, P. 2017. *Nota Kuurne Hulstsestraat 27: Programma van Maatregelen*, Acke&Bracke bvba, Moerbeke-Waas.

Beke, F. Van Dorpel, A.C. 2020. *Bewoning, landbewerking en conflict op een zandrug langs de Leie - Archeologische opgraving te Kuurne 'Steenovenstraat'*, Ruben Willaert Rapport 119, Brugge

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

NGI Cartesius

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

.



